

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова

Факультет економіки моря
Кафедра фінансів

«ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ»

Завідувач кафедру

професор, д.е.н. Рогов Г.К.
(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б. завкафедрою)

«__» січня 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: «ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

Виконав: студент групи 4441з

Козир Ю.Б.
(підпис)

Керівник роботи:

Професор кафедри фінансів, д.е.н.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Рогов Г.К.
(підпис)

м. Миколаїв – 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки моря

Кафедра _____ фінансів
Спеціальність _____ 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітня програма _____ «Фінанси, банківська справа та страхування»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Гарант освітньої програми
доц., к.е.н. Пащенко О.В.
« 19 » жовтня 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Студенту _____ Козир Юрій Борисович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____ «Оцінка фінансової стійкості підприємства»

Керівник роботи _____ Рогов Георгій Костянтинович, проф., д.е.н.
(науковий ступень, вчене звання, прізвище, ім'я по батькові)

Затверджені наказом ректора № 1372уч. від « 27 » листопада 2023 року

2. Термін подання роботи _____ 24 січня 2024 р.

3. Вихідні дані по роботі: _____
_____ *Фінансова звітність ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»*
_____ *за 2019-2022 роки*
_____ *Нормативно-законодавча база*

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів):

1. Розкрити сутність поняття фінансової стійкості і фактори, що на неї впливають. 2. Проаналізувати існуючі методи оцінки фінансової стійкості. 3. Розкрити нормативно-законодавчу і інформаційну базу оцінки фінансової стійкості підприємства. 4. Здійснити оцінку фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 рр. 5. Визначити напрями підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод».

5. Перелік презентаційних матеріалів:

1. Аналітичний баланс ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 рр. 2. Абсолютні показники фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022рр. 3. Відносні показники фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022рр.

4. Розрахунок порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 рр. 5. Оцінка ліквідності балансу ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 рр. 6. Показники ліквідності ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2023рр. 7. Основні заходи щодо підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод». 7. Оцінка фінансових показників діяльності ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» за даними прогнозованих балансів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
4	Мозговий А.М., доцент НУК		

7. Дата видачі завдання 19.10.2023

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення керівника роботи та узгодження теми	11.10. -18.10.23	Виконано
2	Складання змісту та узгодження з керівником	19.10. - 31.10.23	Виконано
3	Вивчення літературних джерел	19.10.-31.10.23	Виконано
4	Збір та систематизація інформації за темою роботи	31.10.-06.11.23	Виконано
5	Розробка теоретичного розділу	07.11.-21.11.23	Виконано
6	Розробка аналітичного розділу	22.11.-06.12.23	Виконано
7	Розробка проектного розділу	07.12.-31.01.23	Виконано
8	Розробка спеціального розділу	24.10.- 31.12.23	Виконано
9	Розробка вступу, висновків, списку джерел	01.01.-15.01.24	Виконано
10	Розробка презентації та доповіді	16.01-23.01.24	Виконано
11	Надання роботи рецензенту	24.01.24	Виконано

Студент _____ Козир Ю.Б.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Рогов Г.К.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Сутність фінансової стійкості підприємства.....	7
1.2. Існуючі методи оцінки фінансової стійкості підприємства	15
1.3. Нормативно-законодавча та інформаційна база оцінки фінансової стійкості підприємства	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД»).....	28
2.1. Загальна характеристика підприємства та аналіз динаміки, структури майна та капіталу підприємства	28
2.2. Аналіз фінансової стійкості підприємства за абсолютними та відносними показниками.....	39
2.3. Оцінка порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості	43
2.4. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства	46
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПРАТ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД».....	53
3.1. Основні напрями підвищення фінансової стійкості підприємства.....	53
3.2. Розробка прогностної фінансової звітності підприємства	59
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ	68
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Визначення рівня фінансової стійкості підприємства належить до найбільш важливих економічних проблем, тому що недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства і відсутності коштів для розвитку виробництва, а надмірна перешкоджатиме розвитку, формуючи на підприємстві зайві запаси і резерви.

Оцінка фінансової стійкості підприємства важлива як для самого підприємства, так і для його партнерів з бізнесу, які бажають мати інформацією про реальний фінансовий стан та перспективи розвитку свого контрагента. Банківські установи, які надають підприємству кредит, також здійснюють оцінку його фінансової стійкості для обґрунтування доцільності надання або подовження кредиту, визначення схеми його повернення. Постачальники зацікавлені в здатності підприємства вчасно погасити заборгованість за поставлену продукцію. І чим більше постачальник залежить від підприємства як клієнта, тим важливіше для нього оцінювати фінансову стійкість підприємства з метою забезпечення надійного збуту своєї продукції в майбутньому. Покупці продукції підприємства, що залежать від нього як постачальника необхідних їм товарів і послуг, зацікавлені у його фінансовій стійкості для забезпечення стабільності поставок. Засновники та інвестори, які вкладають у конкретне підприємство капітал, не менш зацікавлені у стійкому фінансовому стані, що забезпечує розвиток підприємства і призводить до зростання вартості їх власного капіталу.

Воєнна агресія росії призвела до зростання кількості збиткових підприємств. А збиткова діяльність підприємства призводить до зниження його фінансової стійкості, платоспроможності. Для того, щоб забезпечувати фінансову стійкість підприємства необхідно постійно здійснювати її оцінку, оцінювати фактори, що призводять до зниження фінансової стійкості, і

розробляти заходи щодо її забезпечення на достатньому рівні. В зв'язку з цим тема кваліфікаційної роботи є актуальною.

Питання оцінки і забезпечення фінансової стійкості підприємств розглядали українські науковці - Бланк І.О., Коробов М.Я., Костирко Р. А., В. І. Іваненко, Зятковський І. В., Івахненко В.М., Орехова К.В., Павловська О. В., Поддєрьогін А. М., Терещенко О.О., Чумаченко М.Г. та ін.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні теоретичних і практичних основ оцінки фінансової стійкості підприємства та розробці пропозицій щодо підвищення фінансової стійкості конкретного підприємства.

Для досягнення цієї мети в роботі були поставлені наступні завдання:

- дослідити сутність поняття фінансової стійкості підприємства;
- розкрити існуючі методи оцінки фінансової стійкості;
- визначити нормативно-законодавчу та інформаційну базу оцінки фінансової стійкості підприємства;
- здійснити аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»;
- розробити шляхи підвищення фінансової стійкості даного підприємства.

Об'єктом дослідження є процес формування і забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні основи оцінки фінансової стійкості підприємства.

Кваліфікаційна робота виконана на матеріалах ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод».

При написанні кваліфікаційної роботи використовувались наступні загальнонаукові методи: аналітичний, табличний, графічний, статистичний. Порівняльний метод використовувався для співставлення значень фінансових показників за декілька періодів з метою виявлення причин, які призвели до змін. Дослідження сутності фінансової стійкості підприємства здійснювалось

з використанням методів системного аналізу. Оцінка фінансової стійкості підприємства здійснювалася методами і прийомами фінансового аналізу.

Інформаційною базою для написання кваліфікаційної роботи стали законодавчі й нормативні документи, підручники, монографії, статті в періодичних виданнях щодо оцінки фінансової стійкості підприємства та річна фінансова звітність підприємства ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» за 2019-2022 роки.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Перший розділ даної кваліфікаційної роботи присвячений розкриттю сутності поняття «фінансова стійкість підприємства», зміст управління фінансовою стійкістю підприємства, методичні підходи до її оцінки та інформаційно-нормативна база такої оцінки.

В другому розділі даної роботи представлений аналіз фінансової стійкості підприємства ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 роках.

В третьому розділі надані пропозиції щодо підвищення фінансової стійкості підприємства.

В четвертому розділі кваліфікаційної роботи розглянуті питання охорони праці на підприємстві.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансової стійкості підприємства та фактори

Визначення фінансової стійкості підприємств є однією з найважливіших проблем не лише у фінансовій, але й загальноекономічній сфері. Низька фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства, відсутності необхідних коштів для фінансування його діяльності і в кінцевому підсумку до банкрутства, тоді як занадто висока фінансова стійкість може завдати шкоду розвитку підприємств, призводить до надмірних запасів і резервів.

В економічних літературних джерелах не представлено єдиного підходу до формулювання поняття «фінансова стійкість підприємства», і це пояснюється тим, що науковці розглядають різні аспекти фінансової стійкості. Деякі вчені розглядають фінансову стійкість у широкому значенні, інші - у вузькому значенні як один із показників фінансового стану підприємства.

Поняття фінансової стійкості є комплексним і формується протягом всієї діяльності підприємства під впливом різних фінансово-економічних процесів, різних факторів як внутрішніх, так і зовнішніх, і є основною складовою загальної стійкості підприємств.

В табл. 1.1 представлені визначення фінансової стійкості підприємства різними українськими науковцями. В результаті аналізу всіх цих визначень фінансової стійкості підприємства можна виділити декілька підходів:

Перший підхід: фінансова стійкість – це такий стан структури капіталу (фінансових ресурсів) підприємства, коли власний капітал перевищує позико-

Таблиця 1.1

Визначення фінансової стійкості підприємства українськими науковцями

№ п/п	Автори	Визначення поняття
1	2	3
1	Базилінська О. Я.	«Фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами і визначається оптимальною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, оптимальним співвідношенням активів та джерел їх фінансування» [1, с. 107]
2	Білик М.Д., Павловська О.В. Притуляк Н.М.	«Фінансова стійкість - це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення» [4, с. 305]
3	Бланк І. О.	«Фінансова стійкість - це характеристика стабільності фінансового становища підприємства, що забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових засобів» [5, с. 353]
4	Іваницька О. В.	«Фінансова стійкість - це обсяг фінансових ресурсів і ступінь їх використання, за допомогою яких підприємство вільно і ефективно забезпечує безперервність процесу виробництва і реалізації продукції за рахунок зростання капіталу із збереженням платоспроможності в умовах припустимого рівня ризику» [9, с. 7]
5	Коробов М. Я.	«Фінансова стійкість – це відповідність параметрів діяльності підприємства і розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики «фінансового стану» [11, с. 354]
6	Костирко Л.А.	«Фінансова стійкість – це здатність підприємства отримувати необхідний фінансовий результат, який дозволяє без корінних змін виробничої потужності забезпечити безперервність процесу виробництва і реалізації, а також розширення і оновлення виробництва» [13, с. 29]
7	Крамаренко Г. О. Чорна О. Є	«Фінансова стійкість підприємства - його платоспроможність в часі з дотриманням умови фінансової рівноваги між власними і позиковими коштами» [14, с. 167]

Продовження табл. 1.1

1	2	
8	Литвин Б.М., Стельмах М.В.	«Фінансова стійкість — це такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, що забезпечують йому незалежність від зовнішніх джерел фінансування» [15, с. 109]
9	Мамонтова Н. А.	«Фінансова стійкість - це такий стан підприємства, при якому забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва» [17,с,7]
10	Орехова К. В.	Фінансова стійкість підприємства – це «безперервний та адаптований до просторово-часових змін процес трансформації капіталу (джерел фінансування господарської діяльності) в капітальні блага (матеріальні ресурси, готову продукцію, грошові кошти)» [25, с. 7]
11	Савицька В. Г.	«Фінансова стійкість - це здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігаючи рівновагу своїх активів і пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого розвитку» [39, с. 290]
12	Філімоненков О. С.	«Фінансова стійкість - це такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним» [43, с. 304]
13	Цал-Цалко Ю. С.	«Фінансова стійкість – рівень забезпеченості потреб господарської діяльності фінансовими ресурсами щодо їх наявності, розміщення та використання» [44, с. 327]
14	Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В.	«Фінансова стійкість підприємства – це динамічна інтегральна характеристика його спроможності до мобілізації фінансових ресурсів при мінімальному ризику для здійснення господарської діяльності під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища» [45, с. 120]

вий і забезпечує незалежність підприємства від позикових коштів при несприятливих умовах зовнішнього середовища.

Другий підхід: фінансова стійкість підприємства – це його платоспроможність, яка забезпечується відповідністю між групами активів і групами джерел їх фінансування.

Третій підхід: фінансова стійкість - це стабільний фінансовий стан підприємства, який забезпечується прибутковою діяльністю, що дозволяє йому функціонувати і розвиватися.

Четвертий підхід об'єднує перші три підходи, тобто фінансова стійкість визначається і прибутковою діяльністю підприємства, і оптимальним співвідношенням між власним і позиковим капіталами, і оптимальним співвідношенням між групами активів і групами джерел їх фінансування.

На основі узагальнення різноманітних підходів науковців щодо визначення поняття фінансової стійкості підприємства Орехова К. В. [25] класифікувала його на три групи, залежно від частоти їх згадувань у фінансово-економічній літературі:

1 група: платоспроможність; оптимальне співвідношення між власним та позиковим капіталом; перевищення доходів над витратами;

2 група: функціонування за рахунок власного капіталу; співвідношення між необоротними та оборотними активами; рівень покриття запасів стабільними джерелами фінансування;

3 група: відсутність дебіторської та кредиторської заборгованості; низький рівень підприємницького ризику.

Однак, платоспроможність та рівень покриття запасів стабільними джерелами фінансування являються результатами забезпечення в фінансовій стратегії та тактиці підприємства оптимальної структури пасивів та активів, тобто оптимальних співвідношень між власним та позиковим капіталом та між необоротними та оборотними активами.

Окрім того, підприємства, джерелом фінансування господарської діяльності яких є лише власний капітал значно обмежують темпи свого

фінансового розвитку та можливості приросту рентабельності власного капіталу. Тому, на сьогодні функціонування підприємства за рахунок власного капіталу не може бути використано в якості ознаки його фінансової стійкості. Оскільки, практика господарювання, свідчить, що остання має враховувати як фінансову стабільність підприємства, так і можливості його фінансового розвитку.

Сучасні підприємства діють у мінливому ринковому середовищі, тому в процесі своєї господарської діяльності, вони мають враховувати фінансові можливості партнерів та змушені продавати чи купувати товари (роботи, послуги) або за наявні кошти, або в кредит. Внаслідок цього, об'єктивно виникає дебіторська чи кредиторська заборгованість. Тому, відсутність дебіторської та кредиторської заборгованості також не може бути використана в якості ознаки фінансової стійкості підприємства.

Орехова К.В. виділила чотири ознаки фінансової стійкості підприємства [25]:

- 1) оптимальне співвідношення між власним та позиковим капіталом,
- 2) оптимальне співвідношення між необоротними та оборотними активами,
- 3) перевищення доходів над витратами;
- 4) низький рівень підприємницького ризику.

Так, оптимальне співвідношення між власним та позиковим капіталом можна досягти на стадії формування капіталу; оптимальне співвідношення між необоротними та оборотними активами – на стадії розподілу капіталу; перевищення доходів над витратами - на стадії використання капіталу. Втім, достатньо очевидно, що рівень підприємницького ризику визначається здатністю руху капіталу підприємства до адаптації до просторово-часових змін. Тобто, чим більшою є здатність руху капіталу підприємства до адаптації до просторово-часових змін, тим нижчим є рівень його підприємницького ризику та навпаки.

Окрім того, іноді перевищення витрат над доходами не свідчить про фінансову нестійкість підприємства, а вказує на подальший його фінансовий розвиток. Тому, використання капіталу фінансово стійкого підприємства має бути таким, щоб забезпечити йому безперервний та адаптований до просторово-часових змін процес його формування та розподілу.

Виходячи з цього, Ореховою К.В. було виділено такі ключові слова, характерні для визначення фінансової стійкості підприємства, як капітал, формування, розподіл, використання та ризик. Це дозволило їй сформулювати фінансову стійкість підприємства як «безперервний та адаптований до просторово-часових змін процес трансформації капіталу (джерел фінансування господарської діяльності) в капітальні блага (матеріальні ресурси, готову продукцію, грошові кошти)». Таке визначення фінансової стійкості підприємства, на наш погляд, є найбільш прийнятним. Його відмінною рисою від вже існуючих є врахування руху капіталу.

Основні ознаки фінансової стійкості підприємства надані на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Ознаки фінансової стійкості підприємства [29, с. 188]

Забезпечення фінансової стійкості підприємства можна представити наступним чином (рис.1.2).

Рис. 1.2. Забезпечення фінансової стійкості підприємства

Ліквідність – це характеристика фінансового стану, яка визначає здатність підприємства швидко перетворити свої активи в грошові кошти з мінімальними втратами і погасити свої зобов’язання, строк оплати за якими настає. Рівень ліквідності – це пряме відображення ефективності кредитної політики підприємства. Але для забезпечення стійкого фінансового стану підприємства окрім ліквідності, необхідно забезпечити і платоспроможність.

Платоспроможність – це можливість підприємства своєчасно розраховуватися з постачальниками, повертати кредити, виплачувати заробітну плату, вносити платежі до бюджету. Платоспроможність є довгостроковою характеристикою фінансової стійкості. Вона відображає ефективність фінансової політики на підприємстві.

Платоспроможним вважається таке підприємство, у якого насамперед оборотні активи більші, ніж зовнішні короткострокові зобов’язання, тому що власний капітал є основним джерелом фінансування необоротних активів. Платоспроможність же, в міжнародній практиці, означає достатність ліквідних активів для погашення в будь-який момент всіх своїх короткострокових зобов’язань перед кредиторами.

Таким чином, фінансова стійкість підприємства – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, при якому власний капітал перевищує позиковий, така відповідність між фінансовими ресурсами і активами, що гарантують його платоспроможність, ліквідність і прибутковість.

Фінансова стійкість підприємства має забезпечуватися відповідною системою фінансового менеджменту (управління). Система менеджменту підприємства має забезпечувати такий стан фінансових ресурсів і активів, відповідності між ними, який би гарантував підприємству прибуткову діяльність, платоспроможність і ліквідність.

На фінансову стійкість впливають різні фактори. Існують внутрішні (ендогенні) фактори – ті, які повністю або частково залежать від діяльності підприємства, та зовнішні (екзогенні) фактори – ті, що незалежні від діяльності підприємства.

До зовнішніх факторів належать: особливості стадії розвитку економіки країни; загальний фінансовий стан держави; рівень політичної стабільності в країні; державна економічна політика; державна фінансово-кредитна і податкова політика; загальні економічні умови ведення господарства; стабільність чинного регулюючого законодавства; рівень інфляції в країні; рівень реальних доходів населення; рівень безробіття в країні; стабільність валютного ринку; зміни кон'юнктури ринку та ситуація на міжнародному ринку; спад обсягу національного доходу; зниження активності фондового ринку; негативні демографічні тенденції; стихійні лиха; погіршення криміногенної ситуації [38, с. 146].

Вплив зовнішніх чинників має стратегічний характер. Вони викликають кризове становище, якщо керівництво помилково або несвоєчасно відреагує на них. Така ситуація може виникати в разі відсутності програм прогнозування ймовірних загроз зовнішнього середовища на підприємстві.

До внутрішніх факторів відносяться: недостатньо диверсифікований асортимент продукції та його невідповідність потребам ринку; недостатня конкурентоздатність продукції; надто високий рівень витрат; енергоємність

виробництва; рівень технічної оснащеності виробництва та застосування новітніх технологій; рівень організації процесів виробництва; постачання та збуту продукції; рівень кваліфікації управлінського персоналу; прибутковість фондового портфелю та ефективність інвестиційного менеджменту; неефективний маркетинг; низька ефективність виробничого менеджменту; низький рівень використання основних засобів; істотні перевитрати інвестиційних ресурсів; недосягнення запланованих обсягів прибутку; неефективна фінансова стратегія; надмірна частка позикового капіталу; великі обсяги дебіторської заборгованості; висока вартість капіталу; перевищення допустимих рівнів ризиків; неефективний фінансовий менеджмент [38, с. 147].

До зовнішніх факторів, які мають найбільший вплив на діяльність підприємств України, відносяться наступні: стабільність політичної ситуації в країні, податкова політика, рівень інфляції, рівень реальних доходів населення, вплив змін на міжнародних ринках.

Серед внутрішніх факторів, які мають найбільший вплив на фінансову стійкість підприємств України, виділяють: невідповідність продукції певним стандартам якості, недостатній рівень технічного оснащення виробництва, недостатній рівень професійної кваліфікації робітників та управлінського персоналу, висока вартість залученого капіталу, неефективна та всебічно не проаналізована фінансова стратегія підприємства, неефективний маркетинг.

1.2. Існуючі методи оцінки фінансової стійкості підприємства

Для оцінки фінансової стійкості підприємства використовують різні групи показників, які поділяють на три групи [45]:

- 1) абсолютні, що відображають рівень забезпеченості запасів джерелами їх формування;
- 2) відносні показники - коефіцієнти, що відображають співвідношення окремих статей, розділів активу і пасиву балансу підприємства;

3) поріг рентабельності і запас фінансової стійкості.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники забезпеченості запасів підприємства певними джерелами фінансування. Ці показники характеризують типи фінансової стійкості підприємства: абсолютний, нормальний, нестійкий та кризовий.

Розкриємо розрахунок абсолютних показники фінансової стійкості.

Вартість запасів відображається в другому розділі активу балансу (рядок 1100).

Джерела фінансування (формування) запасів характеризують три основних показники:

1. Наявність власних оборотних коштів (ВОК). Це різниця між власним капіталом (І розділ пасиву балансу) і необоротними активами (І розділ активу балансу):

$$\text{ВОК} = \text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи.} \quad (1.1)$$

Цей показник характеризує чистий оборотний капітал. Його збільшення в порівнянні з попереднім періодом свідчить про подальший розвиток діяльності підприємства [30].

2. Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів (ВД), що визначається шляхом збільшення попереднього показника на суму довгострокових пасивів (ІІ розділ пасиву балансу):

$$\text{ВД} = \text{ВОК} + \text{Довгострокові зобов'язання та забезпечення.} \quad (1.2)$$

3. Загальна величина основних джерел формування запасів (ОД), що визначається шляхом збільшення попереднього показника на суму короткострокових кредитів:

$$\text{ОД} = \text{ВД} + \text{Короткострокові кредити,} \quad (1.3)$$

Трьом показникам наявності джерел фінансування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами фінансування:

1. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів ($\Delta\text{ВОК}$):

$$\Delta\text{ВОК} = \text{ВОК} - 3, \quad (1.4)$$

де $З$ – запаси.

2 Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових джерел формування запасів ($\Delta ВД$):

$$\Delta ВД = ВД - З, \quad (1.5)$$

3. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів ($\Delta ОД$):

$$\Delta ОД = ОД - З, \quad (1.6)$$

Отже, джерелами формування запасів (3) виступають: власні оборотні кошти (ВОК), короткострокові кредити і позики (КК), розрахунки з кредиторами за товарними операціями (КЗ). В залежності від співвідношення між запасами і джерелами їх формування виділяють наступні типи фінансової стійкості:

1. Абсолютна фінансова стійкість, яка характеризується тим, що підприємство фінансує свої запаси тільки за рахунок власних оборотних коштів, не залучаючи ні довгострокових, ні короткострокових позикових засобів. Діяльність такого підприємства характеризується мінімальним ступенем ризику. Підприємство є платоспроможним і на ньому, як правило, відсутні порушення фінансової дисципліни. Такий тип фінансової стійкості зустрічається в справжніх умовах розвитку економіки України надто рідко. Він задається умовою:

$$ВОК \geq З. \quad (1.7)$$

Це позначає, що всі запаси повністю покриваються власними оборотними коштами, і підприємство не залежить від зовнішніх джерел фінансування. Але такий тип фінансової стійкості не можна оцінювати як ідеальний.

2. Нормальна фінансова стійкість, якщо підприємство формує свої запаси за рахунок довгострокових джерел (власних оборотних коштів і довгострокових пасивів). Оскільки ці джерела фінансування є довгостроковими, діяльність підприємства характеризується мінімальним

ступенем ризику. Однак підприємство становиться фінансово залежним від зовнішніх джерел фінансування – довгострокових. Діяльність такого підприємства, як правило, характеризується відсутністю неплатежів і з точки зору фінансового левериджу є нормальною. Такий тип фінансової стійкості задається умовою:

$$\text{ВОК} < 3 \leq \text{ВОК} + \text{ДП}, \quad (1.8)$$

де

ДП – довгострокові позикові джерела (II розділ пасиву балансу).

Такий тип фінансової стійкості є найбільш бажаним, оптимальним для підприємства

3. Нестійкий фінансовий стан, який характеризується тим, що підприємство фінансує свої запаси за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових коштів і короткострокових кредитів, тобто за рахунок всіх основних джерел формування запасів. Такий тип характеризується порушенням платоспроможності, але зберігається можливість її відновлення за рахунок поповнення джерел власних коштів (в першу чергу, за рахунок нерозподіленого прибутку), скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів. На підприємстві мають місце порушення фінансової дисципліни, перебої в надходженні коштів, невиконання фінансового плану та й інші відхилення в діяльності підприємств.

Такий тип фінансової стійкості задається умовою:

$$\text{ВОК} + \text{ДП} < 3 \leq \text{ВОК} + \text{ДП} + \text{КК}, \quad (1.9)$$

де

КК – короткострокові кредити банків.

Фінансова нестійкість вважається нормальною (допустимою), якщо величина короткострокових кредитів і позик, кредиторської заборгованості за товарними операціями, що залучаються для формування запасів, не перевищує сумарної вартості виробничих запасів та готової продукції, яка є найбільш ліквідною частиною запасів.

4. Кризовий фінансовий стан, при якому підприємство знаходиться на грані банкрутства, оскільки в даній ситуації кошти, короткострокові цінні папери і дебіторська заборгованість підприємства не покривають навіть його кредиторської заборгованості. Діяльність підприємства характеризується наявністю регулярних неплатежів, за якими кризовий стан підприємства можна класифікуватися за наступними ступенями:

перший ступінь — наявність прострочених позичок банкам;

другий ступінь — наявність, крім того, простроченої заборгованості постачальникам за товари;

третій ступінь — наявність, крім того, недоїмок у бюджет і позабюджетні фонди (це межує з банкрутством).

Такий тип фінансової стійкості задається умовою:

$$З > \text{ВОК} + \text{ДП} + \text{КК}. \quad (1.10)$$

Поряд із абсолютними показниками оцінки фінансової стійкості використовують також відносні показники – фінансові коефіцієнти.

Відносні показники поділяють на дві групи [45, с.125]:

1. Коефіцієнти капіталізації (характеризують фінансову стійкість, виходячи зі структури джерел фінансових ресурсів підприємства – пасиву балансу)

2. Коефіцієнти покриття (характеризують фінансову стійкість, виходячи з витрат на обслуговування позикових джерел фінансування підприємства).

Методику розрахунку відносних показників фінансової стійкості підприємства представлено в табл. 1.2.

Коефіцієнт автономії характеризує частку власників підприємства в загальній сумі коштів, авансованих в його діяльність. Чим вищим є значення цього показника, тим більше підприємство є фінансово стійким, стабільним і незалежним від зовнішніх кредиторів.

Доповненням до цього показника є коефіцієнт концентрації позикового капіталу — їх сума має дорівнювати 1 (або 100%). Щодо рівня залучення

Таблиця 1.2

Алгоритм розрахунку відносних показників фінансової стійкості підприємства [45]

Назва показника	Призначення показника	Оптимальне значення	Алгоритм розрахунку за балансом
1	2	3	4
Коефіцієнти капіталізації			
Коефіцієнт незалежності (автономії)	Характеризує частку власного капіталу в загальній вартості капіталу (майна)	$>0,5$	<u>Власний капітал</u> Валюта балансу
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Показує частку позикового капіталу в загальній вартості капіталу (майна)	$<0,5$	<u>Позиковий капітал</u> Валюта балансу
Коефіцієнт фінансової залежності	Характеризує ступінь залежності підприємства від позикових джерел фінансування	$<2,0$	<u>Валюта балансу</u> Власний капітал
Коефіцієнт фінансування	Показує, скільки позикового капіталу приходить на 1 грн. власного капіталу	$<1,0$	<u>Позиковий капітал</u> Власний капітал
Коефіцієнт фінансового ризику	Показує, яка частина діяльності підприємства фінансується за рахунок позикового капіталу (платного)	$<0,3$	<u>Позиковий капітал (платний)</u> Власний капітал
Коефіцієнт фінансової стійкості(II)	Показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена власним капіталом	>1	<u>Власний капітал</u> Позиковий капітал
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	Показує, яка частина оборотних активів фінансується за рахунок власного оборотного капіталу	$>0,1$	<u>Власний оборотний капітал</u> Оборотні активи
Коефіцієнт забезпеченості запасів власним обор.капіталом	Характеризує, яка частка запасів фінансується за рахунок власного капіталу	0,6-0,8	<u>Власний оборотний капітал</u> Запаси
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Показує, яка частка власного капіталу вкладена у оборотні активи	$>0,5$	<u>Власний оборотний капітал</u> Власний капітал

Продовження табл. 1.2

1	2	3	4
Коефіцієнти покриття			
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	Показує частку короткострокових зобов'язань у загальному їх розмірі	0,5-0,6	$\frac{\text{Поточні зобов'язання}}{\text{Позиковий капітал}}$
Коефіцієнт покриття інвестицій	Характеризує частку діяльності підприємства, яка фінансується за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань	0,75-0,9	$\frac{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Валюта балансу}}$
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	Характеризує, яка частка необоротних активів фінансується за рахунок довгострокових зобов'язань	зростання	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Необоротні активи}}$
Коефіцієнт покриття запасів	Показує, скільки припадає «нормальних» джерел фінансування на 1 грн запасів	—	$\frac{\text{ВОК} + \text{ДЗ} + \text{КК}}{\text{Запаси}}$
Коефіцієнт структури довгострокових джерел фінансування: - коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів; - коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	Показує, яку частку складають довгострокові зобов'язання в довгострокових джерелах фінансування підприємства	0,4-0,5	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}}$
	Показує, яку частку складає власний капітал в довгострокових джерелах фінансування підприємства	0,6-0,5	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}}$
Коефіцієнт покриття відсотка	Свідчить про потенційну можливість підприємства погасити позику	зростання	$\frac{\text{Прибуток до оподаткування} + \text{Фінансові витрати}}{\text{Фінансові витрати}}$

позичених коштів у зарубіжній практиці існують різні думки. Найбільш поширена така: частка власного капіталу має бути не меншою за 0,6 (60%). В підприємство з високою часткою власного капіталу кредитори вкладають охочіше кошти, оскільки воно з більшою ймовірністю може погасити борги за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт фінансування відображає співвідношення позикових та власних джерел фінансування без розподілу позикових на довго- та короткострокові [30]. Це найвагоміший показник, який свідчить про фінансову залежність підприємства від залучення позикових коштів. Він показує, скільки позикових коштів залучає підприємство на 1 грн. власного капіталу. Чим більше значення показника, тим вищий ризик інвесторів, оскільки у разі невиконання зобов'язань зростає можливість банкрутства підприємства. При розрахунку коефіцієнта фінансового ризику в якості позикового капіталу береться лише платний капітал підприємства. Оптимальне значення 0,3-0,5. Критичним значенням цього коефіцієнту вважається 1 [16, с. 121].

Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності показує, яка частина загальної вартості активів підприємства сформована за рахунок найбільш надійних джерел фінансування, тобто не залежить від короткострокових залучених коштів. За своїм змістом, це уточнений коефіцієнт автономії.

Третя група показників оцінки фінансової стійкості – поріг рентабельності і запас фінансової стійкості.

Поріг рентабельності (точка беззбитковості) - це такий обсяг реалізації продукції, що дозволяє підприємству відшкодувати всі витрати (змінні і постійні), не одержуючи прибутку. Чим менша величина порогу рентабельності, тим більш фінансово стійким є підприємство.

Запас фінансової стійкості характеризує рівень захищеності основної діяльності від зниження доходів та фінансових результатів, який склався на підприємстві на даний момент часу і яким можна скористатися на випадок форс-мажорних обставин. Також запас фінансової стійкості визначає

захищеність кредиторів та постачальників від можливої несплати коштів за розрахунками.

Запас фінансової стійкості показує величину, на яку фактичний або запланований обсяг реалізації перевищує поріг рентабельності.

Для розрахунку запасу фінансової стійкості знаходять різницю між чистим доходом від реалізації та точкою беззбитковості. Потім визначають коефіцієнт запасу фінансової стійкості, який характеризує частку запасу фінансової стійкості в чистому доході від реалізації та показує, на скільки відсотків можуть бути знижені обсяги реалізації, якщо підприємство не отримує прибутку від операційної діяльності (рис. 1.3). Чим більша величина даного коефіцієнта, тим вище фінансова стійкість підприємства.

Рис.1.3. Визначення порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості підприємства

Оскільки стійкий фінансовий стан підприємства забезпечується ліквідністю його активів та платоспроможністю (як оптимальне співвідношення його капіталу) (рис. 1.1), тому для оцінки фінансової стійкості підприємства необхідно також аналізувати його ліквідність та платоспроможність. Для цього здійснюють аналіз ліквідності балансу підприємства, а потім розраховують і аналізують показники ліквідності, які дають можливість оцінити рівень платоспроможності підприємства на певний момент часу.

1.3. Нормативно-законодавча та інформаційна база оцінки фінансової стійкості підприємства

Оцінка фінансової стійкості підприємства здійснюється як фінансовими службами підприємства, власниками, так і зовнішніми користувачами - постачальниками продукції, потенційними інвесторами, аудиторами.

Тому для оцінки використовуються різні інформаційні джерела при проведенні внутрішнього і зовнішнього аналізу фінансової стійкості підприємства.

Інформаційною базою для проведення аналізу фінансової стійкості підприємства зовнішніми користувачами є: законодавчі та нормативні акти; публічна фінансова та статистична звітність підприємства; інформаційні ресурси Інтернет. Інформаційною базою для проведення внутрішнього аналізу фінансової стійкості підприємства є дані бухгалтерського обліку підприємства; фінансова звітність підприємства; висновки аудиторських фірм.

Отже основним інформаційним джерелом внутрішньої і зовнішньої оцінки фінансової стійкості є фінансова звітність підприємства, формування якої здійснюється згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» №996-XIV від 16 липня 1999 року [34] та Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке затверджене наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого в 2013 р. № 73 [23].

Основним законом для складання фінансової звітності і бухгалтерського обліку є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV, який визначає правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні. Цей закон визначає основні поняття, такі як активи, зобов'язання, облікова політика, а також визначає мету і завдання бухгалтерського обліку [34]. Всі вимоги до основних форм фінансових звітів

надані в НП(С)БО 1. При цьому в додатках до Положення наведено склад і структуру форм фінансової звітності підприємства.

Згідно НП(С)БО 1 фінансова звітність підприємства складається з взаємопов'язаних форм, на основі яких здійснюється аналіз фінансового стану підприємства, а саме з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності.

Фінансова звітність повинна надавати дохідливу, доречну, достовірну інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, давати змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому [23].

Основним звітним документом підприємства є «Звіт про фінансовий стан» (Баланс), який відображає фінансовий стан підприємства на певну дату, а саме: його активи, зобов'язання і власний капітал. В балансі надається стан засобів в двох напрямках: за складом майна (актив) і за джерелами формування активів (пасив).

«Звіт про фінансові результати» - це звіт про доходи підприємства від всіх видів діяльності, його витрати і фінансові результати. Призначення звіту про фінансові результати - це визначення чистого прибутку (збитку) звітного періоду, розкриття операційних витрат (на виробництво, збут, управління і інші операційні витрати) в розрізі економічних елементів та розрахунок показників прибутковості акцій. Показники прибутку на акцію використовуються для оцінки минулих результатів діяльності підприємства з метою формування висновків щодо його потенціалу і ухвалення рішень про інвестиції. Його економічний зміст полягає в розкритті ефективності (прибутковості) використання підприємством ресурсів, наданих власниками його звичайних акцій.

«Звіт про рух грошових коштів» відображає залишки грошових коштів або їх еквівалентів на початок і кінець звітного періоду і потоки грошових коштів, тобто надходження і вибуття в розрізі операційної, інвестиційної і

фінансової діяльності підприємства. Він містить інформацію про грошові потоки підприємства за звітний період.

«Звіт про власний капітал» складається з метою розкриття інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства.

Складові частини власного капіталу подаються в динаміці. За кожним елементом власного капіталу надаються дані про залишок на початок року, поповнення джерел власних засобів, їх витрачання і залишок на кінець року.

Деякі найбільш важливі статті балансу розшифровуються в примітках до річної фінансової звітності.

Фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні і потенційні наслідки операцій і подій, які могли вплинути на рішення, які приймаються на її основі. Інформація, яка підлягає розкриттю, наводиться безпосередньо у фінансових звітах або в примітках до них.

Нормативно-законодавчою базою оцінки фінансової стійкості підприємства є положення нормативно-правових актів України, а також актів різних органів державної влади, які носять рекомендаційний, пояснювальний характер, а саме:

1. Кодекс України з процедур банкрутства» № 2597-VIII від 18.10.18 [10]. Цей Закон встановлює порядок проведення аналізу фінансово-господарського стану підприємства щодо наявності ознак фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства, приховування стійкої фінансової неспроможності, незаконних дій у разі банкрутства і організовує проведення такого аналізу при відкритті провадження у справах про банкрутство державних підприємств і підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує 50 відсотків, умови і порядок відновлення платоспроможності суб'єкта підприємницької діяльності - боржника або визнання його банкрутом і застосування ліквідаційної процедури, повного або часткового задоволення вимог кредиторів [10].

2. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного

банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені наказом Міністерства економіки України від 19.01.06 № 14 [22]. Рекомендації містять методику розрахунку показників платоспроможності.

3. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств і організацій, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій від 27.06.97 №81 [21]. Методика містить порядок розрахунку показників платоспроможності.

4. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектора економіки, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 15.02.2006 № 170 [19]. Містить порядок розрахунку показників оцінки фінансового стану підприємств державної форми власності.

5. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій, затверджена постановою Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій від 23.02.98 №22 [20]. Містить порядок розрахунку показників фінансового стану підприємства.

6. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, які підлягають приватизації, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.01.2001 № 49/121 [32]. Містить методику розрахунку показників платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості

Всі ці методики і положення затверджують певні групи показників і системи аналізу фінансової звітності в різних випадках.

Отже, в першому розділі кваліфікаційної роботи розкрита сутність поняття фінансової стійкості підприємства, фактори, що впливають на неї, а також існуючі методи оцінки фінансової стійкості підприємства та інформаційно-нормативна база такої оцінки. Відповідно до розглянутих методів оцінки в другому розділі роботи буде проведений аналіз фінансової стійкості підприємства ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод».

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД»)

2.1. Загальна характеристика підприємства та аналіз динаміки, структури майна та капіталу підприємства

Аналіз фінансової стійкості підприємства здійснювався на основі даних господарської діяльності ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» (ПрАТ «ДАЗ»). Підприємство відноситься до підприємств гірничого машинобудування та обладнання України.

В 1926 році в місті Дніпропетровськ було утворено майстерні «МАНПО» для виготовлення шкільних наочних посібників та слюсарного обладнання. У 1927р. ці майстерні почали випускати свою продукцію, і цей рік вважається роком заснування заводу.

Засноване в 1926 році, підприємство виросло в найбільшого українського виробника авіаційних агрегатів, які використовуються у військовому і цивільному літакобудуванні. Це потужне високотехнологічне і мобільне виробництво, що забезпечує повний цикл виготовлення авіаційних агрегатів, шахтної гідравліки і спеціальних електроприводів. Якість і надійність виробів, що випускаються забезпечуються конструкторсько-технологічним потенціалом заводу і гарантовані системою контролю якості, сертифікованою по стандарту ДСТУ ISO 9002 [27].

Підприємство виготовляє авіаційні агрегати, що використовуються у вітчизняному військовому цивільному літакобудуванні, керуючу шахтну гідравліку, спеціальні електроприлади, побутову електротехніку.

На території заводу знаходяться наступні виробництва:

1. Перше займається виготовленням агрегатів високого тиску та гідроапаратури. Воно об'єднує всі служби та цеха, що необхідні для повного технологічного циклу виробництва найскладніших виробів: починаючи з ливарного цеху, цеху хіміко-термічної обробки деталей до цеху збирання готових виробів у пиловологоконтролюємих приміщеннях та випробування їх на спеціальних стендах.

2. Друге виробництво випускає широку гаму відцентрових насосів, що знайшли своє застосування у всіх літаючих апаратах, що випускаються у країнах СНД.

3. Третє виробництво — це виробництво широкої гами електродвигунів та товарів народного вжитку (пилососи, електропобутовий інструмент тощо).

Завод оснащений обладнанням відомих фірм Італії, Німеччини, Швейцарії, Чехії, значна частина якого — обчислювальні центри з ЧПУ, що дозволяють виробляти деталі з жаростійких та нержавіючих сталей, кольорових металів [28].

Підприємство має розвинене електротехнічне виробництво, обладнання для виробництва деталей з пластмас та гуми, володіє достатніми гальванічними та литтєвими потужностями, має інструментальне виробництво, що виготовляє високоякісний інструмент для обробки високолегованих, жаростійких та нержавіючих сталей [27].

ПрАТ «ДАЗ» має в наявності устаткування для виготовлення деталей з будь-якої сировини, обладнання для механічної обробки, збирання та випробування продукції нашого підприємства; різні технологічні прилади та високоякісний інструмент для обробки жаростійкої та нержавіючої сталі; має потужну виробничу інфраструктуру. Підприємство виготовляє більше 100 моделей насосів для перекачування робочих рідин, більше 10 типів аксіально-плунжерних насосів, які працюють на мінеральних та синтетичних маслах, спеціальні та загальнопромислові електроприводи. Значну частину продукції заводу складають агрегати, які використовуються в цивільній авіації, інших галузях народного господарства, а також в військовій сфері. З 1948 року завод

є головним підприємством з випуску гідравлічної та паливної апаратури для шахт.

ПрАТ «ДАЗ» приймав безпосередню участь в програмах по створенню новітніх цивільних та транспортних літаків: АН-140, АН-148, АН-158 та інші. Все це дозволило підприємству стати на один рівень з крупними діловими партнерами та успішно справлятися зі складними технологічними задачами, які стоять перед сучасним літакобудуванням.

Основними видами діяльності підприємства є: виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування; виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування; виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів.

Основними українськими споживачами продукції спеціального призначення є: ПАТ "Мотор січ", ДП ЗМКБ «Прогрес» (м. Запоріжжя), ДП ДГЗП «Спецтехноекспорт» (м.Київ). Гідроємulsionна апаратура застосовується у вугільній промисловості. Основним споживачем цієї продукції є підприємство ТОВ «НВО «АВІААГРЕГАТ» та інші.

Середньооблікова чисельність працівників облікового складу ПрАТ «ДАЗ» на кінець 2021 року складала 606 осіб, на кінець 2022 р. – 493, на 1 животная 2023 року – 286 осіб [27].

За даними ПрАТ «ДАЗ» зареєстрований капітал становить 8199640 грн. і поділений на 32798560 простих акцій номінальною вартістю 0,25 грн. Акції підприємства не належать державі і не передані до статутного капіталу державного (національного) акціонерного товариства та/або холдингової компанії. Власниками акцій ПрАТ «ДАЗ» є фізичні особи та юридичні особи. Працівники підприємства (3 особи) є власниками 57,726% акцій підприємства [27]. В табл. 2.1 представлена структура зареєстрованого капіталу ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 рр.

Підприємство здійснює свою діяльність згідно зі Статутом. Воно має самостійний баланс, поточні рахунки в національній і іноземних валютах, круглу печать, штампи.

Структура зареєстрованого капіталу

ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 рр.

Власники	На кінець 2020 р.		На кінець 2021 р.		На кінець 2020 р.	
	Кількість, шт.	Частка володіння, %	Кількість, шт.	Частка володіння, %	Кількість, шт.	Частка володіння, %
1	2	3	4	5	6	7
Фізична особа	6 292 290	19,185%	6 292 290	19,185%	6 292 290	19,185%
Фізична особа	12 445 937	37,947%	12 445 937	37,947%	12 445 937	37,947%
Фізична особа	6 292 290	19,185%	6 292 290	19,185%	6 292 290	19,185%
Інші юридичні та фізичні особи	7 768 043	23,683%	7 768 043	23,683%	7 768 043	23,683%
Всього	32 798 560	100,000%	32 798 560	100,000%	32 798 560	100,000%

На рис. 2.1 представлена динаміка доходів від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, чистих фінансових результатів ПрАТ «ДАЗ» в 2019-2022 роках.

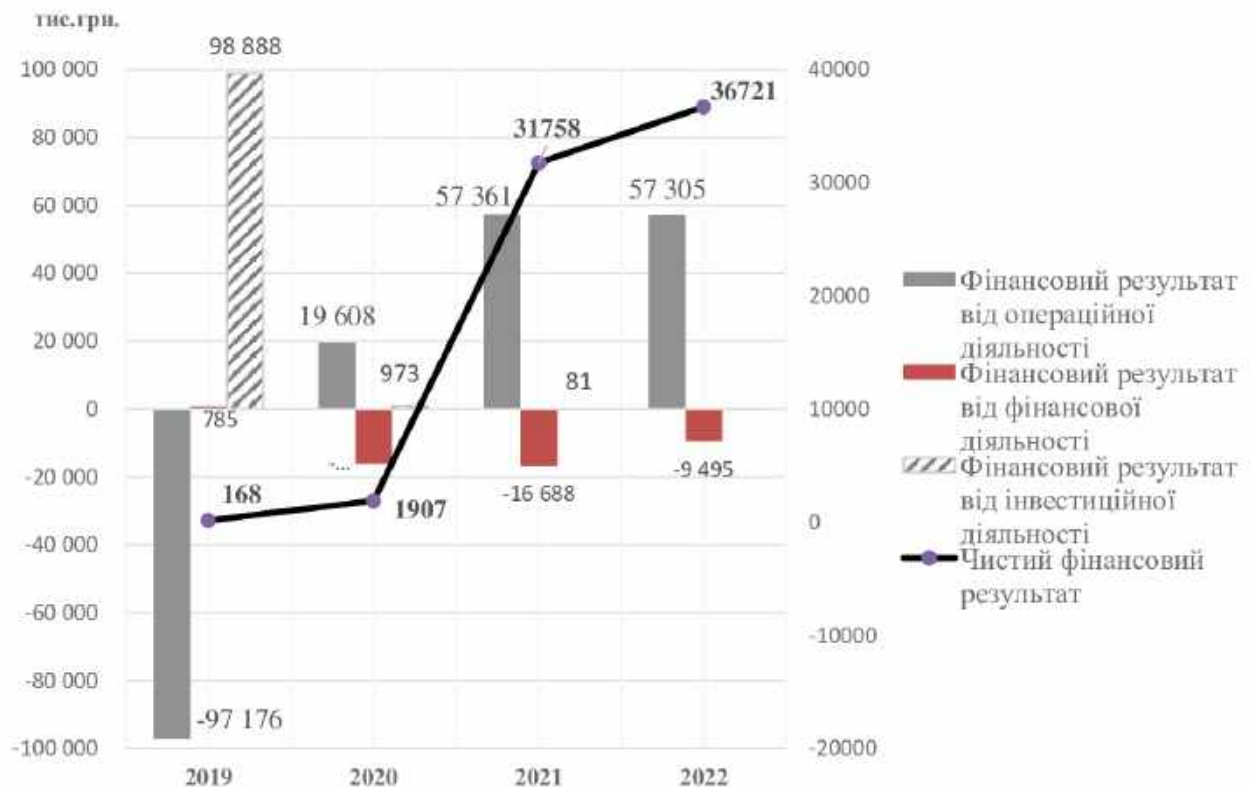

Рис. 2.1. Динаміка доходів від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, чистих фінансових результатів ПрАТ «ДАЗ» в 2019-2022 роках

Як видно з рис. 2.1 в досліджуваному періоді спостерігається позитивна тенденція зростання чистих фінансових результатів діяльності підприємства. В той же час фінансові результати від операційної, фінансової діяльності не мають постійної тенденції, що не можна охарактеризувати позитивно.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства за 2019-2022 роки показав, що діяльність підприємства є прибутковою.

Для аналізу структуру і динаміки майна та капіталу підприємства використовуємо порівняльний аналітичний баланс, який складається на основі «Звіту про фінансовий стан підприємства» (форми № 1 фінансової звітності). Він дозволяє оцінити в узагальненому вигляді фінансовий стан підприємства. Порівняльний аналітичний баланс містить показники як горизонтального, так і вертикального аналізу. Групування статей балансу для складання аналітичного балансу наведено в табл. 2.2

Таблиця 2.2

Групування статей балансу для складання
порівняльного аналітичного балансу підприємства

Статті балансу	Код рядка балансу
1	2
Майно разом	1300
1. Необоротні активи	1095
2. Оборотні активи	1195
2.1. Запаси	1100
2.2. Поточні біологічні запаси	1110
2.3. Поточна дебіторська заборгованість	1120÷1155 (без 1136)
2.4. Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	1160+1165
2.5. Інші оборотні активи	1170÷1190
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200
Капітал разом	1900
1. Власний капітал	1495
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	1400
1.2. Капітал у дооцінках	1405
1.2. Додатковий капітал	1410
1.3. Резервний капітал	1415
1.4. Нерозподілений прибуток	1420

Продовження табл. 2.2

1	2
1.5. Неоплачений капітал	1425
1.6. Вилучений капітал	1430
2. Позиковий капітал	1595+1695+1700
2.1. Довгострокові зобов'язання	1595
2.2. Короткострокові кредити та позики	1600+1610
2.3. Поточні зобов'язання за розрахунками	1615+1620+1625+1630+1660+1665+1690
2.4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700

На підставі табл. 2.2 був складений порівняльний аналітичний баланс ПрАТ «ДАЗ» (табл. 2.3).

В 2021-2022 роках спостерігається позитивна тенденція зростання валюти балансу підприємства, яка збільшилася на 101433 тис. грн. або на 25,5%. Це свідчить про зростання виробничих можливостей підприємства і розширення його діяльності.

Зростання вартості майна ПрАТ «ДАЗ» відбулося за рахунок зростання вартості необоротних активів на 77045 тис. грн. (або на 57,07%), а також і зростання вартості оборотних активів на 24388 тис. грн. (або на 9,28%). Причому на підприємстві спостерігається тенденція зростання питомої ваги необоротних активів в структурі майна з 33,93% до 42,47% і тенденція зменшення питомої ваги оборотних активів з 66,07% до 57,53%. Це свідчить про зниження оборотності всього майна підприємства.

На підприємстві спостерігається негативна тенденція зменшення обсягу грошових коштів та їх еквівалентів. Грошові кошти та їх еквіваленти на ПрАТ «ДАЗ» зменшилися за 2021-2022 роки за абсолютною величиною на 2675 тис.грн. або на 44,87%, а їх питома вага в структурі активів зменшилася на 0,84%, що свідчить про зниження ліквідності і платоспроможності підприємства.

На підприємстві спостерігається тенденція зростання вартості запасів. Вартість запасів за абсолютним розміром збільшилася на 1679 тис. грн. або на

Таблиця 2.3

Аналітичний баланс ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» за 2021-2022 роки

Статті балансу	На кінець 2020 року		На кінець 2021 року		На кінець 2022 року		Відхилення (+: -)			
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	2022 року від 2020 року		2022 року від 2021	
							суми, тис. грн.	питомої ваги, %	суми, тис. грн.	питомої ваги, %
Активи разом	397826	100,00	429030	100,00	499259	100,00	+101433	X	+70229	X
1. Необоротні активи	134994	33,93	164918	38,44	212039	42,47	+77045	+8,54	+47121	+4,03
2. Оборотні активи	262832	66,07	264112,00	61,56	287220	57,53	+24388	-8,54	+23108	-4,03
2.1. Запаси	141926	35,68	142641	33,25	143605	28,76	+1679	-6,92	+964	-4,49
2.2. Кошти у розрахунках	110034	27,66	114194	26,62	134041	26,85	+24007	-0,81	+19847	+0,23
2.3. Грошові кошти та їх еквів.	5962	1,50	3544	0,83	3287	0,66	-2675	-0,84	-257	-0,17
2.4. Інші оборотні активи	4910	1,20	3733	0,90	6287	1,26	+1377	+0,06	+2554	+0,36
Капітал разом	397826	100,00	429030	100,00	499259	100,00	+101433	X	+70229	X
1. Власний капітал	106275	26,71	130467	30,40	163421	32,73	+57146	+6,02	+32954	+2,33
1.1. Зареєстрований капітал	8200	2,06	8200	1,91	8200	1,64	—	-0,42	—	-0,27
1.2. Додатковий капітал	107187	26,94	107187	24,98	107187	21,47	—	-5,47	—	-3,51
1.3. Резервний капітал	343	0,09	343	0,08	343	0,07	—	-0,02	—	-0,01
1.4. Нерозподілений прибуток	-9455	-2,38	14737	3,43	47691	9,55	+57146	+11,93	+32954	+6,12
2. Позиковий капітал	291551	73,29	298563	69,60	335838	67,27	+44287	-6,02	+37275	-2,33
2.1. Довгострокові зобов'язання	20063	5,04	69812	16,27	71388	14,30	+51325	+9,26	+1576	-1,97
в т.ч. довгострокові кредити	0	0,00	42761	9,96	33274	6,66	+33274	+6,66	-9487	-3,30
2.2. Короткострокові кредити	51726	13,00	—	—	—	—	-51726	-13,00	—	—
2.3. Поточні зобов'язання за розрахунками	219762	55,24	228751	53,33	264450	52,97	+44688	-2,27	+35699	-0,36
— кредиторська заборгованість за товари, роботи	12397	3,12	11208	2,62	12666	2,54	+269	-0,58	+1458	-0,08
— інші поточні зобов'язання	207365	52,11	217543	50,71	251784	50,43	+44419	-1,68	+34241	-0,28

1,18%, а їх питома вага в загальній вартості активів зменшилася на 6,92%, що може свідчити про покращення управління запасами на підприємстві.

В 2021-2022 роках спостерігається тенденція зростання коштів в розрахунках. Так, кошти в розрахунках за два роки збільшилися за абсолютним розміром на 24007 тис.грн. або на 21,82%, а за питомою вагою в загальній вартості активів зменшилися на 0,81%. Якщо порівнювати темп зростання вартості коштів в розрахунках з темпом зростанням чистого доходу, який збільшився на 17,16% в 2021 році відносно 2020 р. та на 1,41% за 2022 рік, то це свідчить про погіршення управління дебіторською заборгованістю на підприємстві.

Зростання капіталу ПрАТ «ДАЗ» за 2021-2022 роки на 101433 тис. грн. відбулося в результаті зростання вартості власного і позикового капіталів. Власний капітал підприємства за цей період збільшився на 57146 тис.грн. або на 53,77%. Позиковий капітал збільшилася на 44287 тис.грн. або 15,19%. Отже, за 2021-2022 роки відбулося підвищення фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ».

Збільшення величини власного капіталу як у 2021, так у 2022 роках було пов'язане зі зростанням нерозподіленого прибутку на підприємстві. Якщо на кінець 2020 року непокріті збитки становили 9455 тис.грн., то на кінець 2021 року нерозподілений прибуток становив вже 14737 тис.грн., а на кінець 2022 – 47691 тис.грн. Все це свідчить про прибуткову діяльність ПрАТ «ДАЗ».

Величина зареєстрованого, додаткового і резервного капіталів ПрАТ «ДАЗ» залишається незмінною в 2021-2022 роках і складає відповідно 8200 тис.грн., 107187 тис.грн. і 343 тис.грн.

Позиковий капітал ПрАТ «ДАЗ» представлений поточними зобов'язаннями за розрахунками, довгостроковими зобов'язаннями та короткостроковими кредитами. Підприємство мало короткострокові кредити в розмірі 51726 тис. грн. тільки на кінець 2020 року. Що стосується довгострокових зобов'язань, то їх вартість на кінець 2020 року складала 20063 тис.грн., а питома вага в загальній вартості капіталу – 5,04%, то на кінець 2021

року відповідно 69812 тис.грн. і 16,27%, а на кінець 2022р. – відповідно 71388 тис.грн. і 14,30%.

Найбільшою складовою позикового капіталу ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 роках є поточні зобов'язання за розрахунками. Якщо на кінець 2020 року їх вартість становила 219762 тис.грн., а питома вага в загальній вартості капіталу – 55,24%, то на кінець 2021 року – відповідно 228751 тис.грн. і 53,33%, на кінець 2022 року – 264450 тис.грн. і 52,57%. Зростання поточних зобов'язань за абсолютним розміром може свідчити про розширення діяльності підприємства.

Аналіз структури капіталу підприємства показує, що підприємство не є фінансово стійким в 2020-2021 роках, оскільки питома вага позикового капіталу більше 50 %, але спостерігається позитивна тенденція зниження його питомої ваги в загальній вартості капіталу з 73,29% до 67,27%.

Оптимальною структурою балансу вітчизняного підприємства є співвідношення:

1. Необоротні активи < 56%.
2. Оборотні активи > 44%.
3. Власний капітал + доходи майбутніх періодів $\geq$ 60%.
4. Довгострокові зобов'язання $\approx$ 0.
5. Поточні зобов'язання $\leq$ 40%.

Для ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» виконуються тільки два співвідношення (перше, друге), тобто структура балансу є неоптимальною.

Окрім побудови порівняльного аналітичного балансу для одержання загальної оцінки динаміки фінансового стану за звітний період зіставляють зміни підсумку балансу зі змінами фінансових результатів господарської діяльності за звітний період, наприклад зі зміною чистого доходу від реалізації продукції, інформація про які міститься у формі № 2 фінансової звітності. Зіставлення здійснюється шляхом порівняння коефіцієнтів зростання чистого доходу від реалізації продукції ($K_{\text{чд}}$) і зростання середнього значення підсумку балансу за звітний період ($K_{\text{б}}$). Якщо $K_{\text{чд}} > K_{\text{б}}$, то в звітному періоді

використання фінансових ресурсів підприємства було більш ефективним, чим у попередньому періоді; якщо $K_{\text{чд}} < K_{\text{б}}$ — менш ефективним. Визначення коефіцієнтів зростання валюти балансу та чистого доходу здійснюється наступним чином:

$$K_{\text{б}} = \frac{B_{\text{ср1}} - B_{\text{ср0}}}{B_{\text{ср0}}} \times 100, \quad (2.1)$$

де $B_{\text{ср1}}, B_{\text{ср}}$ — середня величина підсумку балансу за звітний і попередній роки.

Коефіцієнт зростання чистого доходу від реалізації продукції:

$$K_{\text{чд}} = \frac{\text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0}{\text{ЧД}_0} \times 100, \quad (2.2)$$

де $\text{ЧД}_1, \text{ЧД}_0$ — чистий дохід від реалізації продукції за звітний і попередній періоди.

Розрахуємо коефіцієнти зростання валюти балансу і коефіцієнти зростання чистого доходу від реалізації продукції в 2021-2022 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Коефіцієнти зростання валюти балансу і чистого доходу від реалізації

ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 роках

Показник	2021	2022
1. Коефіцієнт зростання валюти балансу $K_{\text{б}}$	5,01%	12,27%
2. Коефіцієнти зростання чистого доходу від реалізації продукції $K_{\text{чд}}$	17,17%	1,0241%
Порівняння коефіцієнтів зростання валюти балансу і зростання чистого доходу від реалізації продукції	$K_{\text{б}} < K_{\text{чд}}$	$K_{\text{б}} > K_{\text{чд}}$

За результатами розрахунків коефіцієнтів зростання валюти балансу і коефіцієнтів зростання чистого доходу від реалізації продукції в 2021 та 2022 роках можна зробити висновок, що в 2021 році використання фінансових ресурсів ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» було більш ефективним ніж у 2022 році.

2.2. Аналіз фінансової стійкості підприємства за абсолютними та відносними показниками

До абсолютних показників фінансової стійкості підприємства належать показники наявності різних видів джерел фінансування запасів, показники забезпеченості запасів джерелами їх фінансування. В табл. 2.4 наданий розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» за 2021-2022 роки (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Абсолютні показники фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 рр.

Показник	Значення, тис.грн.			Динаміка	
	На кінець	На кінець	На кінець	За	За
	2020р.	2021р.	2022р.	2021	2022
1. Власний оборотний капітал підприємства	-28 719	-34 451	-48 618	-5 732	-14 167
2. Довгострокові кредити і позичкові засоби	20 063	69 812	71 388	+49749	+1 576
3. Загальна сума короткострокових кредитів підприємства	51 726	0	0	-51 726	0
4. Основні джерела формування запасів і витрат	43 070	35 361	22 770	-7 709	-12 591
5. Матеріальні запаси	141 926	142 641	143 605	+715	+964
6. Надлишок/Нестача власних оборотних коштів (ΔВОК) (ряд.1-ряд.5)	-170645	-177092	-192223	-6 447	-15 131
7. Надлишок/Нестача власних і довгострокових джерел (ΔВД) (ряд.1+ряд.2-ряд.5)	-150582	-107280	-120835	+43302	-13 555
8. Надлишок/Нестача основних джерел формування запасів (ряд.4-ряд.5)	-98856	-107280	-120835	-8 424	-13 555
9. Тривимірний показник фінансової стійкості	кризовий фінансовий стан	кризовий фінансовий стан	кризовий фінансовий стан	X	X
10. Коефіцієнт забезпеченості запасів власним оборотним капіталом (ряд. 1 / ряд.5)	-0,20	-0,24	-0,34	-0,04	-0,10
11. Надлишок/нестача основних джерел формування на 1 грн запасів, грн. (ряд. 8 / ряд. 5)	-0,84	-0,94	-1,11	-0,12	-0,17

Отже, за результатами проведених розрахунків (табл. 2.5) із визначення типу фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 роках визначено, що підприємство мало кризовий фінансовий стан та було незабезпечене стабільними джерелами фінансування поточної фінансово-господарської діяльності, підприємству загрожує банкрутство, поновлення запасів здійснюється за рахунок коштів, які сформувалися за рахунок уповільнення оборотності кредиторської заборгованості.

При зростанні вартості запасів в 2021 році на 715 тис.грн. у підприємства величина власного оборотного капіталу зменшилась на 5732 тис. грн., а в 2022 році при зростанні вартості запасів на 964 тис.грн. величина власного оборотного капіталу зменшилась на 14167 тис.грн.

На підприємстві спостерігається негативна тенденція зростання нестачі як власного оборотного капіталу, а також і основних джерел формування запасів. Нестача основних джерел формування запасів за 2021 рік збільшилась на 12,96%, а за 2022 рік – на 18,33%.

Зниження коефіцієнта забезпеченості запасів власним оборотним капіталом з (0,20) до (0,34), а також нестачі основних джерел формування на 1 грн. запасів з (0,84) до (1,11) грн. свідчить про негативну динаміку фінансової стійкості підприємства за критерієм достатності власних оборотних коштів, основних джерел для формування запасів.

Отже за абсолютними показниками ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» має кризовий фінансовий стан.

Далі здійснимо оцінку фінансової стійкості підприємства шляхом розрахунку відносних показників, які були надані в табл. 1.2.

Розрахунок цих відносних коефіцієнтів фінансової стійкості для ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» за 2021-2022 роки наданий в табл. 2.6.

Отже, результати розрахунку відносних показників фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» свідчать про недостатній рівень фінансової стійкості підприємства за показниками структури капіталу. Так, значення коефіцієнта фінансової автономії вказує на те, що на кінець 2020 року частка власного

Таблиця 2.6

Відносні показники фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 рр.

Назва показника	Оптимальне значення	На кінець року			Відхилення, тис.грн.	
		2020	2021	2022	2021 від 2020	2022 від 2021
Коефіцієнти капіталізації						
Коефіцієнт незалежності (автономії)	>0,5	0,267	0,304	0,327	0,037	0,023
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	<0,5	0,733	0,696	0,673	-0,037	-0,023
Коефіцієнт фінансової залежності	<2,0	3,743	3,288	3,055	-0,455	-0,233
Коефіцієнт фінансування	<1,0	2,743	2,288	2,055	-0,455	-0,233
Коефіцієнт фінансового ризику	0,3-0,5	0,487	0,328	0,204	-0,159	-0,124
Коефіцієнт фінансової стійкості	>1.0	0,365	0,437	0,487	0,072	0,050
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	>0,1	-0,109	-0,130	-0,169	-0,021	-0,039
Коефіцієнт забезпеченості запасів власним оборотним капіталом	0,6-0,8	-0,202	-0,242	-0,339	-0,039	-0,097
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,5	-0,270	-0,264	-0,298	0,006	-0,033
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	0-1	-0,208	-0,103	-0,068	0,105	0,035
Коефіцієнти покриття						
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,5-0,6	0,754	0,766	0,787	0,012	0,021
Коефіцієнт покриття інвестицій	0,75-0,9	0,318	0,467	0,470	0,149	0,003
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	зростання	0,149	0,423	0,337	0,275	-0,087
Коефіцієнт покриття запасів	–	0,162	0,058	-0,107	-0,104	-0,165
Коефіцієнт довготермінового залучення коштів	0,75-0,9	0,318	0,467	0,470	0,149	0,003
Коефіцієнт структури довгострокових джерел фінансування:						
- коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,4-0,5	0,159	0,349	0,304	0,190	-0,045
- коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,6-0,5	0,841	0,651	0,696	-0,190	0,045

капіталу в валюті балансу становить 26,7%, на кінець 2021 – 30,4%, а на кінець 2022 – 32,7% при оптимальному значенні більше 50%, але за 2021-2022 роки спостерігається позитивна тенденція поступового зростання коефіцієнта автономії. Про низький рівень фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» і його поступове підвищення в 2021-2022 роках свідчать значення і інших показників капіталізації:

- коефіцієнта концентрації позикового капіталу (значення якого протягом досліджуваного періоду поступово знижуються з 77,3% до 67,3%);
- коефіцієнта фінансової залежності, що є оберненим до коефіцієнта автономії, значення якого значно вище оптимального рівня. При оптимальному значенні менше двох на кінець 2022 року він складає 3,055;
- коефіцієнта фінансування, що визначається як співвідношення позикового і власного капіталу. Він показує, що на кінець 2022 року на 1 грн. власного капіталу приходить 2,055 грн. позикового капіталу;
- коефіцієнта фінансової стійкості, який є оберненим до коефіцієнта фінансування показує яка частина поточних зобов'язань може бути погашена власним капіталом (і на кінець 2022 року він дорівнює 0,618 при оптимальному значенні більше 1).

Всі інші коефіцієнти капіталізації взагалі мають від'ємні значення, оскільки ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 роках немає власного оборотного капіталу.

Але в 2021-2022 рр. значення всіх показників капіталізації покращуються, що свідчить про позитивні тенденції в розвитку підприємства.

Далі поаналізуємо в динаміці другу групу відносних показників фінансової стійкості - коефіцієнти покриття ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 роках.

Коефіцієнт короткострокової заборгованості протягом досліджуваного періоду перевищує оптимальне значення (0,5-0,6), і протягом досліджуваного періоду спостерігається тенденція його поступового зростання з 0,7538 до 0,7874. Це свідчить про зниження поточної платоспроможності підприємства і погіршення його фінансової стійкості. В структурі позикового капіталу на кінець 2022 року 78,74% становлять короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт покриття інвестицій характеризує частку стабільних джерел фінансування в загальному їх розміру, і його значення менші за 50% (на кінець 2022 р. частка стабільних джерел фінансування ПрАТ «ДАЗ» складає 47% при нормативі від 75-90%).

Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень за 2021-2022 рр. збільшився з 0,1486 до 0,3367, що свідчить про зростання обсягу фінансування необоротних активів за рахунок довгострокових зобов'язань.

Оцінка структури довгострокових джерел фінансування шляхом коефіцієнтів довгострокового залучення позикових коштів та фінансової незалежності капіталізованих джерел, сума яких має дорівнювати одиниці.

Зростання коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів з 0,159 на кінець 2020 року до 0,304 на кінець 2022 року свідчить про зростання залежності підприємства від кредиторів у довгостроковій перспективі з одного боку, а з іншого боку, свідчить, що формується більш стабільна структура позикового капіталу якщо одночасно відбувається збільшення частки довгострокових зобов'язань у загальній сумі позикового капіталу.

Зважаючи на кількісні результати розрахунку відносних показників фінансової стійкості можна сказати, що в 2021-2022 роках ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» є фінансово нестійким підприємством, але його фінансова стійкість підвищується.

2.3. Оцінка порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості

Третім напрямом оцінки фінансової стійкості є розрахунок порогу рентабельності і запасу фінансової стійкості підприємства.

Розрахунок порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» наданий в табл. 2.7.

В 2021 році в порівнянні з 2020 при зростанні операційного доходу на 7824 тис.грн (або на 4,54%) операційні витрати зменшилися на 29929 тис.грн.

Таблиця 2.7

Розрахунок порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості
 ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 роках

№ п/п	Показник	Порядок розрахунку	2020	2021	2022	Відхилення 2021 р. від 2020 р.		Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
						абс-не	відносне	абс-не	відносне
1.	Операційний дохід (ОД)	$2000+2120$	172311	180135	187026	+7824	+4,54	+6891	3,83
2.	Операційні витрати	$2050+2130+2150+2180$	152703	122774	129721	-29929	-19,60	+6947	+5,66
	у тому числі: змінні витрати (ЗВ)	$2050 \times ((2500+2505+2510) \div 2550) + 2180$	78702	65363	80416	-13340	-16,95	+15053	+23,03
	постійні витрати (ПВ)	$2050 \times ((2515+2520) \div 2550) + 2130 + 2150$	74001	57411	49305	-16589	-22,42	-8106	-14,12
3.	Фінансовий результат від операційної діяльності	$2190 (2195)$	93609	114772	106610	+21164	+22,61	-8162	-7,11
4.	Маржинальний дохід (МД)	$ОД - ЗВ \text{ або } П - ПВ$	19608	57361	57305	+37753	+192,54	-56	-0,10
5.	Частка маржинального доходу в операційному доході (КМД)	$МД / ОД$	0,543	0,637	0,570	+0,094	+17,28	-0,067	-10,53
6.	Поріг рентабельності (ПР)	$ПВ / КМД$	136217	90107	86496	-46111	-33,85	-3611	-4,01
7.	Частка порогу рентабельності в операційному доході, %	$ПР / ОД \cdot 100$	79,05	50,02	46,25	-29,03	-36,72	-3,77	-7,54
8.	Запас (зона) фінансової стійкості, тис. грн. (ЗФС)	$ОД - ПР$	36094	90028	100530	+53935	+149,43	+10502	+11,67
9.	Запас фінансової стійкості, %	$ЗФС / ОД \cdot 100$	20,9	50,0	53,8	+29,1	+138,60	+3,8	+7,55

(або на 19,60%). В результаті цього фінансовий результат від операційної діяльності в 2021 році збільшився на 37753 тис.грн. (або на 192,54%). Серед операційних витрат змінні витрати зменшилися на 13340 тис.грн. (або на 16,95%), а постійні витрати - на 16589 тис.грн. (або на 22,42%).

В 2022 році в порівнянні з 2021 роком при збільшенні операційного доходу на 6891 тис.грн (або на 3,83%) операційні витрати збільшилися на 6947 тис.грн. (або на 5,66%). В результаті цього прибуток від операційної діяльності зменшився на 56 тис.грн. (або на 0,1%). При цьому змінні витрати збільшилися на 15053 тис.грн. (або на 23,03%), а постійні витрати зменшилися на 8106 тис.грн. (або 14,12%).

З погляду динаміки фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» позитивним є зменшення порогу рентабельності на 46111 тис.грн. або на 33,85% в 2021 році, та на 3611 тис.грн. або на 4,01% в 2022 році. Поріг рентабельності зменшився і в 2021, і в 2022 роках, а також зменшилася його частка в операційному доході з 79,05% в 2020 році до 50,02% в 2021 році і до 46,25% в 2022 році. Отже, якщо в 2020 році для покриття операційних витрат використовувалася сума операційного доходу, що становила 79,03% фактичного доходу, то вже в 2021 році – відповідно 50,02%, а в 2022 – 46,25%.

Запас фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» підвищився з 20,9% в 2020 році до 50,0% в 2021 р., а потім до 53,8% в 2022 році. Рівень цього показника значно збільшився і є доволі високим та свідчить про стабільну діяльність підприємства за критерієм забезпечення прибуткової операційної діяльності. Запас фінансової стійкості відображає захищеність операційної діяльності підприємства і показує, на скільки можна зменшити операційний дохід, щоб діяльність підприємства була безризиковою (беззбитковою). Крім того цей показник показує і захищеність кредиторів, і постачальників від несплати коштів підприємством.

Отже, збільшення запасу фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 роках свідчить про підвищення фінансової стійкості даного підприємства.

2.4. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства

Фінансова стійкість підприємства забезпечується ліквідністю його активів та платоспроможністю (як оптимальне співвідношення його капіталу), тому додатково для оцінки фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» проаналізуємо його ліквідність та платоспроможність.

Аналіз ліквідності підприємства здійснимо шляхом аналізу ліквідності балансу і коефіцієнтів ліквідності.

Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні активів, згрупованих за ступенем їх ліквідності і розміщених в порядку зменшення ліквідності (4 групи: А1-А4), з пасивами, згрупованими за строками їх погашення і розміщених в порядку зростання цих строків. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються такі співвідношення:

$$A1 \geq P1; A2 \geq P2; A3 \geq P3; A4 \leq P4. \quad (2.1)$$

Оцінка ліквідності балансу ПрАТ «ДАЗ» за 2021-2022 роки наведена в табл. 2.8. Аналіз ліквідності балансу показав, що на кінець 2020, 2021 і 2022 років з 4 нерівностей не виконуються дві нерівності – 1-а і 4-а. Це свідчить, що баланс підприємства є неліквідним. Невиконання 1-ої нерівності пояснюється високим показником поточної заборгованості. Невиконання четвертої нерівності свідчить про відсутність у підприємства власного оборотного капіталу.

Аналіз ліквідності балансу не відрізняється абсолютною точністю. Тому з метою комплексної оцінки ліквідності балансу необхідно розрахувати загальний показник платоспроможності, який розраховується наступним чином [30, с.149]:

$$K_{\text{пл}} = \frac{A1 + 0,5A2 + 0,3A3}{P1 + 0,5P2 + 0,3P3} \quad (2.2)$$

Збільшення цього показника в динаміці свідчить про підвищення платоспроможності підприємства та покращення структури активів і пасивів.

Визначимо показник загальної платоспроможності ПрАТ «ДАЗ» станом на кінець 2020, 2021 і 2022 років:

Таблиця 2.8

Оцінка ліквідності балансу ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» за 2021 – 2022 роки

Активи	На кінець року			Пасиви	На кінець року			Надлишок (+), нестача (-) платіжних коштів на кінець року		
	2020	2021	2022		2020	2021	2022	2020	2021	2022
Найбільш ліквідні (А ₁)	5962	3544	3287	Найбільш термінові зобов'язання (П ₁)	219762	228751	264450	-213800 А ₁ <П ₁	-225207 А ₁ <П ₁	-261163 А ₁ <П ₁
Які швидко реалізуються (А ₂)	110034	114194	134041	Короткострокові кредити банків і позики (П ₂)	51726	0	0	+58308 А ₂ >П ₂	+114194 А ₂ >П ₂	+134041 А ₂ <П ₂
Які повільно реалізуються (А ₃)	141926	142641	143605	Довгострокові зобов'язання (П ₃)	20063	69812	71388	+121863 А ₃ >П ₃	+72829 А ₃ >П ₃	+72217 А ₃ >П ₃
Які важко реалізуються (А ₄)	139904	168651	218326	Постійні пасиви (П ₄)	106 275	130 467	163 421	+38184 А ₄ >П ₄	+38184 А ₄ >П ₄	+54905 А ₄ >П ₄
Баланс	397826	429030	499259	Баланс	397826	429030	499259	X	X	X

$$K_{3П}^{2020} = \frac{5962+0,5 \cdot 110034+0,3 \cdot 141926}{219762+0,5 \cdot 51726+0,3 \cdot 20063} = 0,412,$$

$$K_{3П}^{2021} = \frac{3544+0,5 \cdot 114194+0,3 \cdot 142641}{228751+0,5 \cdot 0+0,3 \cdot 69812} = 0,414,$$

$$K_{3П}^{2022} = \frac{3287+0,5 \cdot 134041+0,3 \cdot 143605}{264450+0,5 \cdot 0+0,3 \cdot 71388} = 0,397.$$

Результати розрахунків показують, що в 2021 році показник загальної платоспроможності збільшився на 0,66%, а в 2022 зменшився на 4,67% відносно кінця 2021 року. В цілому за 2021-2022 рр. цей показник зменшився, що свідчить про зниження платоспроможності та погіршення структури активів і пасивів підприємства ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод».

Для об'єктивної оцінки ліквідності розрахуємо відносні показники ліквідності, які дають можливість оцінити рівень платоспроможності підприємства на певний момент час.

В табл. 2.9 надані коефіцієнти ліквідності ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 роках. Аналіз коефіцієнтів ліквідності показує, що підприємство є неплатоспроможним. Так, значення трьох основних коефіцієнтів ліквідності нижчі за нормативні значення.

Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості показує, що на кінець 2020 році підприємство на 1 грн. дебіторської заборгованості залучало 1,997 грн. кредиторської заборгованості, на кінець 2021 – 2,003 грн., на кінець 2022 – 1,993 грн. Отже, у 2021-2022 роках при відсутності власного оборотного капіталу підприємство використовувало у господарському обороті кредиторську заборгованість.

Отже, на кінець 2020, 2021, 2022 років підприємство ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» є неплатоспроможним, а баланс підприємства неліквідним. Підприємству не вистачає грошових коштів для розрахунків з кредиторами ($A1 \leq \Pi1$) і у нього взагалі немає власного оборотного капіталу.

Таблиця 2.9

Показники ліквідності ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 рр.

Назва показника	Призначення показника	Оптимальне значення	Алгоритм розрахунку	На кінець року		
				2020	2021	2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Показує, яка частина поточної заборгованості підприємства може бути погашена негайно на дату складання звітності	0,2—0,3	$\frac{\text{Поточні фінансові інвестиції} + \text{гроші та їх екв-ти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,022	0,015	0,012
Коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності	Показує, яка частина поточної заборгованості підприємства може бути погашена за рахунок готівки та очікуваних надходжень від дебіторів	0,7—0,8	$\frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,427	0,515	0,519
Коефіцієнт загальної ліквідності	Дозволяє виявити, в якій мірі поточні активи покривають поточні зобов'язання підприємства	2,0—2,5	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,950	1,138	1,062
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	Показує, який розмір кредиторської заборгованості припадає на 1 грн дебіторської	—	$\frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Дебіторська заборгованість}}$	1,997	2,003	1,973

Таким чином, проведений аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 роках дозволяє зробити наступні висновки:

1. За досліджуваний період спостерігається позитивна тенденція зростання валюти балансу підприємства, яка збільшилася на 25,5%. Це свідчить про зростання виробничих можливостей підприємства і розширення його діяльності.

2. Зростання вартості майна ПрАТ «ДАЗ» за 2021-2022 роки на 101433 тис. грн. відбулося в результаті зростання вартості власного і позикового капіталів. Власний капітал підприємства за цей період збільшився на 53,77%. Позиковий капітал збільшилася на 15,19%. Отже, відбулося підвищення фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ».

3. Збільшення величини власного капіталу як у 2021, так у 2022 роках було пов'язане зі зростанням нерозподіленого прибутку на підприємстві. Якщо на кінець 2020 року непокриті збитки становили 9455 тис.грн., то на кінець 2021 року нерозподілений прибуток становив вже 14737 тис.грн., а на кінець 2022 – 47691 тис.грн. Все це свідчить про прибуткову діяльність ПрАТ «ДАЗ».

4. Позиковий капітал ПрАТ «ДАЗ» представлений поточними зобов'язаннями за розрахунками, довгостроковими зобов'язаннями та короткостроковими кредитами. Підприємство мало короткострокові кредити в розмірі 51726 тис. грн. тільки на кінець 2020 року. Що стосується довгострокових зобов'язань, то їх питома вага в загальній вартості капіталу на кінець 2020 року складала 5,04%, то на кінець 2021 року - 16,27%, а на кінець 2022р. – 14,30%, що свідчить про зростання стабільних джерел фінансування.

5. Найбільшою складовою позикового капіталу ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 роках є поточні зобов'язання за розрахунками. Якщо на кінець 2020 року їх питома вага в загальній вартості капіталу становила 55,24%, то на кінець 2021 року – 53,33%, на кінець 2022 року – 52,57%..

6. Оцінка фінансової стійкості підприємства за абсолютними показниками показала, що ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 роках мало кризовий фінансовий стан та було незабезпечене стабільними джерелами фінансування поточної фінансово-господарської діяльності, підприємству загрожує банкрутство, поновлення запасів здійснюється за рахунок коштів, які сформувалися за рахунок уповільнення оборотності кредиторської заборгованості. На підприємстві спостерігається негативна тенденція зростання нестачі як власного оборотного капіталу, а також і основних джерел формування запасів. Нестача основних джерел формування запасів за 2021 рік збільшилась на 12,96%, а за 2022 рік – на 18,33%. Зниження коефіцієнта забезпеченості запасів власним оборотним капіталом, а також нестачі основних джерел формування на 1 грн. запасів свідчить про негативну динаміку фінансової стійкості підприємства за критерієм достатності власних оборотних коштів, основних джерел для формування запасів.

7. Розрахунок відносних показників фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» повністю підтвердив висновки, зроблені на підставі абсолютних показників фінансової стійкості підприємства. Всі коефіцієнти капіталізації свідчать про низький рівень фінансової стійкості підприємства за показниками структури капіталу, але спостерігається позитивна тенденція поступового зростання цих показників. Відносні показники, що характеризують забезпеченість оборотних активів, запасів власним оборотним капіталом мають від'ємне значення, що свідчить про відсутність у підприємства власного оборотного капіталу.

8. Розрахунок запасу фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 рр. показав, що спостерігається позитивна тенденція його зростання. Запас фінансової стійкості підвищився з 20,9% в 2020 році до 50,0% в 2021 р., а потім до 53,8% в 2022 році. Рівень цього показника є доволіно високим та свідчить про стабільну діяльність підприємства за критерієм забезпечення. Збільшення запасу фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» свідчить про підвищення його фінансової стійкості.

9. Аналіз ліквідності балансу показав, що баланс підприємства є неліквідним. Підприємство немає власного оборотного капіталу. Аналіз коефіцієнтів ліквідності показує, що підприємство є неплатоспроможним. Так, значення трьох основних коефіцієнтів ліквідності нижчі за нормативні значення. Але коефіцієнти швидкої і загальної ліквідності підвищилися за 2021-2022рр., і при відсутності власного оборотного капіталу підприємство використовувало у господарському обороті кредиторську заборгованість.

Отже, ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» є фінансово нестійким підприємством, у якого немає власного оборотного капіталу, його баланс є неліквідним, а підприємство неплатоспроможним, і тому на підприємстві мають застосовуватись заходи щодо підвищення фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПРАТ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД»

3.1. Основні напрями підвищення фінансової стійкості підприємства

Проведений в другому розділі аналіз фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» показав, що протягом 2021-2022 років підприємство має недостатній рівень фінансової стійкості за показниками структури капіталу, тобто не є фінансово стійким, має кризовий фінансовий стан за показниками забезпечення запасів джерелами фінансування, є неплатоспроможним підприємством, не має власного оборотного капіталу, однак діяльність його є прибутковою і його фінансова стійкість в досліджуваному періоді поступово підвищується.

Для забезпечення фінансової стійкості підприємства необхідно збільшити вартість власного капіталу до 50% в загальній вартості капіталу.

Збільшення власного капіталу можна забезпечити шляхом:

- збільшення розміру зареєстрованого капіталу;
- дооцінки основних фондів (необоротних активів), що призведе до збільшення додаткового капіталу в структурі власного капіталу підприємства;
- підвищення рентабельності діяльності підприємства, що призведе до зростання чистого прибутку, а отже і до збільшення величини статті «нерозподілений прибуток» в балансі, а значить і до збільшення власного капіталу підприємства.

Основними шляхами збільшення чистого прибутку є збільшення обсягів реалізації продукції, зменшення собівартості продукції, витрат на збут, адміністративних витрат, інших операційних витрат. Збільшити обсяг реалізації продукції можна шляхом підвищення цін на продукцію. Але це може

призвести до зменшення попиту на продукцію і в кінцевому підсумку скоротити обсяги реалізації.

Формування частини фінансових ресурсів за рахунок позикового капіталу має свої переваги. За питомою вагою у складі залучених джерел фінансування значне місце займають поточні зобов'язання, в тому числі комерційний і товарний кредити. Необхідність кредиту як джерела поповнення фінансових ресурсів підприємства визначається характером кругообігу основних і оборотних активів. Але ж як джерело фінансування, позиковий капітал теж має свої особливості:

- відносна простота формування базових показників оцінки вартості. Це вартість обслуговування боргу в формі відсотків за кредит;

- виплати з обслуговування боргу відносяться на собівартість, що зменшує розмір оподатковуваної бази підприємства, тобто розмір вартості позикового капіталу зменшується на ставку податку на прибуток;

- вартість залучення позикового капіталу має високу ступінь зв'язку з рівнем кредитоспроможності підприємства, оціненого кредитором. Чим вище кредитоспроможність підприємства за оцінкою кредитора, тим нижче вартість залученого позикового капіталу;

- залучення позикового капіталу пов'язано із зворотним грошовим потоком з обслуговування боргу та з погашення зобов'язань за основною сумою боргу.

Оптимізація фінансової структури капіталу є одним з найбільш важливих та складних завдань для підприємства. Оптимальна структура фінансових ресурсів – це таке співвідношення його власних і залучених джерел, при якому забезпечується оптимальне співвідношення між рівнем рентабельності власного капіталу та рівнем фінансової стійкості, тобто максимізація ринкової вартості підприємства.

Поточна ліквідність ПрАТ «ДАЗ» протягом досліджуваного періоду нижче визнаного нормального рівня. Це є негативним показником, оскільки у підприємства немає достатньої кількості оборотних активів для погашення

короткострокових зобов'язань, і у підприємства існують проблеми із грошовими коштами. Це може призвести до банкрутства підприємства. Тому необхідний додатковий контроль за цим процесом, аби уникнути його в майбутньому. А в разі необхідності на підприємстві слід вжити певних заходів:

- сформувати процедуру інкасації дебіторської заборгованості;
- забезпечити використання сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості (факторинг, облік векселів, виданих покупцями продукції);
- побудувати ефективну систему контролю за рухом і своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості.

Тож, для оптимізації структури оборотних активів на ПрАТ «ДАЗ» слід провести заходи, в результаті яких відбудеться:

- зменшення величини запасів;
- зменшення величини дебіторської заборгованості;
- збільшення грошових активів.

Варто зазначити, що збільшення грошових активів призведе до підвищення ліквідності і платоспроможності підприємства.

Оптимізація величини запасів може бути досягнута наступними шляхами:

- 1) зменшенням витрат на їх зберігання;
- 2) раціональним використанням складських площ;
- 3) реалізацією тих товарно-матеріальних цінностей, які не використовуються на виробництві;

Основними шляхами скорочення виробничих запасів є їх раціональне використання; ліквідація наднормативних запасів матеріалів; вдосконалення нормування; покращення організації постачання, зокрема шляхом встановлення чітких договірних умов постачання і забезпечення їх виконання, оптимальний вибір постачальників, налагоджена роботи транспорту. Важлива роль належить вдосконаленню організації складського господарства.

Скорочення часу перебування оборотних коштів в незавершеному виробництві досягається шляхом вдосконалення організації виробництва, вдосконалення використання основних фондів, і насамперед їх активної частини, економії на всіх стадіях руху оборотних коштів.

Оптимізація грошових активів може бути досягнута в результаті оптимізації розміру запасів і дебіторської заборгованості.

Оптимізація структури активів передбачає приведення її складових елементів до оптимального співвідношення. Для оптимізації структури оборотних активів ПрАТ «ДАЗ» слід відмовитися від агресивної кредитної політики і використовувати помірну. Крім того, здійснювати аналіз кредитоспроможності покупців. В результаті зменшиться величина дебіторської заборгованості і збільшаться грошові активи. Оптимізація грошових активів відбудеться автоматично після оптимізації дебіторської заборгованості і запасів.

Результатом виконання наданих рекомендацій на підприємстві буде досягнення та підтримання на високому рівні його фінансової стійкості.

ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» належить до підприємств машинобудівної галузі. Тому дослідження питань оцінки фінансового стану, розробки антикризових заходів для машинобудівних підприємств України в економічній літературі, дозволили визначити основні фактори, що призвели до кризового стану машинобудівні підприємства [2;3;6;18;31;36; 41;42].

Нестабільність економічної та політичної ситуації в країні, воєнні дії, починаючи з 2014 року, воєнна агресія росії з 24 лютого 2022 року, різке коливання валютних курсів, постійне зростання цін на енергоносії, матеріали, що використовуються при виготовленні продукції, втрата покупців з регіонів, які окуповані росією, пошук альтернативних постачальників сировини через їх втрату на сході країни, зміни митного законодавства країн-імпортерів; криза платіжної дисципліни споживачів підприємства, інфляційні процеси – це основні зовнішні фактори, які призвели до кризового стану багато машинобудівних підприємств України, і все це впливає на господарську

діяльність ПрАТ «ДАЗ», на можливість підприємства проводити розрахунки з робітниками, постачальниками, бюджетом тощо, а от же і на його фінансову стійкість.

Крім зовнішніх факторів на фінансову стійкість підприємства впливають і внутрішні фактори такі, як: використання старого обладнання, витратних технологій, відсутність дієвої системи управління витратами, запасами, дебіторською заборгованістю, недосконала система управління і маркетингу.

Тому необхідно розробити план технічного переозброєння заводу з метою удосконалення процесу виробництва продукції; забезпечити повне завантаження виробничих спроможностей заводу; покращити організацію виробництва. Все це призведе до зниження собівартості продукції, що випускається, операційних витрат,

Позитивно на діяльність ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» у майбутньому можуть вплинути наступні фактори, як:

- планування та контроль умовно-постійних витрат з метою їх зменшення;
- зниження витрат виробництва, собівартості продукції, що випускається;
- зміцнення позицій на ринках збуту продукції;
- збереження кваліфікованого кадрового потенціалу підприємства.

Напрямами фінансового оздоровлення на наш погляд є запровадження дієвої системи управління витратами, перехід на калькулювання затрат, вдосконалення управління дебіторською заборгованістю та запасами. укладання договорів на умовах попередньої передплати продукції, здійснення контролю за витратами для зменшення поточних витрат, постійний пошук нових замовників, дієвий маркетинг на підприємстві.

Крім того, в сьогоденних умовах воєнного стану та необхідності виробництва зброї, ремонту воєнної техніки завод має отримувати державні замовлення для техобслуговування та ремонту іноземного озброєння й

військової техніки, що дозволить збільшити обсяги виробництва та реалізації і при скороченні витрат збільшити прибутки і відповідно власний капітал, що призведе до підвищення фінансової стійкості підприємства.

До того ж, на підприємстві, яке функціонує протягом певного часу та має виробничий потенціал, має здійснюватися постійний аналіз фінансового стану підприємства з метою діагностики і попередження зниження платоспроможності, фінансової стійкості підприємства, а також фінансове прогнозування, поточне фінансове планування, бюджетування та оперативне фінансове планування. Фактично така система фінансового прогнозування і планування охоплює управління грошовими коштами, дебіторською, кредиторською заборгованістю, виробничими запасами та майбутнім розвитком підприємства.

Фінансове планування має врахувати зміни, передбачені в економічній та фінансовій діяльності підприємства. Ці зміни обумовлюються загальноекономічними факторами, які відображаються на рівні інфляції, відсоткових ставок за кредитами і депозитами, попиту і пропозиції на продукцію, що виробляється даним підприємством тощо, так і внутрішніми змінами, що відбуваються на підприємстві в сфері виробничих та фінансових можливостей.

Отже, основними заходами щодо підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» на наш погляд є:

1. Збільшення обсягів реалізації шляхом збільшення державних замовлень, розширення ринків збуту продукції.
2. Зниження собівартості продукції, що випускається, операційних витрат.
3. Впровадження дієвої системи фінансового менеджменту на підприємстві, що включає розробку та впровадження системи фінансового прогнозування та планування на підприємстві, систему ефективного управління оборотними коштами (запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами), кредиторською заборгованістю.

3.2. Розробка прогнозної фінансової звітності підприємства

З метою реалізації запропонованого заходу щодо підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» - застосування фінансового прогнозування і планування – здійснимо прогнозування фінансової звітності цього підприємства.

Прогнозована фінансова звітність включає: Звіт про фінансовий стан (Баланс); Звіт про прибутки і збитки (фінансові результати); звіт про рух грошових коштів.

Процес підготовки фінансових звітів поділяють на декілька етапів [30]:

1. Прогнозування доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).
2. Підготовка прогнозного звіту про фінансові результати, кожна стаття якого збільшується залежно від відсотку зростання обсягу реалізації продукції. Мета його складання – визначення показника «доповнення до нерозподіленого прибутку»;
3. Коригування власного капіталу (у прогнозованому балансі) на величину «доповнення до нерозподіленого прибутку». Інші статті балансу можуть прогнозуватися індивідуально або залежно від зміни обсягів реалізації;
4. Розрахунок показника «додатково необхідні фонди» та розподіл його величини між статтями балансу.

Найчастіше при складанні прогнозованого звіту про фінансові результати використовують метод відсотку від продажу. При його застосуванні статті звіту (крім тих, що не залежать від зміни продажу) перераховують на однаковий відсоток збільшення (зменшення) показника доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). З цією метою їх класифікують на автоматично утворені і регульовані [30].

Автоматично утворені статті змінюються пропорційно обсягу продажів. До них відносять дохід від реалізації, собівартість реалізованої продукції, операційні доходи і витрати.

Регульовані статті утворюються незалежно від обсягу продажів, для їх кількісного визначення використовують інші методи. Серед них виділяють фінансові доходи і витрати, інші доходи і витрати.

Доповнення до нерозподіленого прибутку додається до статті «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» при складанні прогнозного балансу [30].

Побудуємо звіт про фінансові результати ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» на 2023 рік (табл. 3.1).

При цьому врахуємо деякі припущення:

1. Середньорічний темп зростання чистого доходу від реалізації буде становити 10%.

2. Суму витрат, які включені до собівартості реалізованої продукції, у розрахунку на 1 грн. чистого доходу від реалізації підприємство має можливість знизити у 2023 році на 3 копійки, за рахунок скорочення відносної економії витрат на оплату праці.

Собівартість на 1 грн. чистого доходу в 2022 році = Собівартість реалізованої продукції в 2022 р. / Чистий дохід від реалізації продукції = $58545 / 175555 = 0,33$. Собівартість продукції в 2023 році на 1 грн. чистого доходу знижуємо з 33 до 30 коп. Тоді:

Собівартість реалізованої продукції в 2023 р. (прогнозна) = (Собівартість на 1 грн. чистого доходу в 2022 році - 0,03) * Чистий дохід від реалізації продукції в 2023р. = $(0,33-0,03)*193111 = 58606$ (тис.грн.).

2. Адміністративні витрати підприємство планує скоротити з 4,1% до 4,0 % доходу від реалізації. Є можливість скорочення витрат на зв'язок, відрядження робітників апарату управління, утримання приміщень.

3. Інші операційні доходи та витрати збільшуємо на 10% відносно 2022 року.

Фінансовий результат до оподаткування = Разом доходи – Разом витрат
= 66412 (тис.грн.).

Податок на прибуток складає 18% від фінансового результату до оподаткування, тобто: $0,18 * 66412 = 11954$ (тис.грн.).

Чистий фінансовий результат (чистий прибуток) буде дорівнювати 54458 (тис.грн.).

Прогнозований звіт про фінансові результати підприємства на 2023 рік надано в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Прогнозований звіт про фінансові результати
ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» на 2023 р.

Статті (тис.грн.)	Рядок	2022рік	Прогноз	2023 рік
1	2	3	4	5
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	175555	Збільшення на 10 %	193111
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(58545)	Зменшення на 5 коп.	(58606)
3. Валовий прибуток	2090	117010	-	134505
4. Інші операційні доходи	2120	11471	Збільшення на 10 %	12618
5. Адміністративні витрати	2130	(30812)	До 4% від виручки	(27036)
6. Витрати на збут	2150	(7222)	З 4,1% до 4%	(7724)
7. Інші операційні витрати	2180	(33142)	Збільшення на 10 %	(36456)
8. Фінансові результати від операційної діяльності (р.3+р.4-р.5-р.6-р.7):	2190	57305	-	75907
9. Дохід від участі в капіталі	2200	0	-	0
10. Інші фінансові доходи	2220	2827	-	2827
11. Інші доходи	2240	0	-	0
12. Фінансові витрати	2250	(12322)	-	(12322)
13. Втрати від участі в капіталі	2255	0	-	0
14. Інші витрати	2270	(1)	-	0
15. Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (р.8+р.9+р.10+р.11-р.12-р.13-р.14)	2290	47809	-	66412
16. Податок на прибуток від звичайної діяльності	2300	(7972)	-	(11954)
17. Чистий прибуток (збиток)	2350	36721	-	54458

На підставі табл. 3.1 можна зробити наступний висновок – за рахунок виконання припущень щодо збільшення доходу від реалізації на 10 %, зниження суми витрат, які включені до собівартості реалізованої продукції, у розрахунку на 1 грн. виручки від реалізації на 3 коп. та скорочення частки адміністративних витрат, ситуація на підприємстві може помітно покращитися, чистий прибуток збільшиться майже в 1,5 рази.

Прогнозований звіт про фінансові результати є основою для складання балансу на майбутні періоди. Якщо при складанні прогнозованого звіту про фінансові результати був використаний метод відсотку від продажу, то цей метод доцільно застосовувати і при побудові балансу, тобто при зростанні обсягів реалізації та ефективному використанні ресурсів пропорційно повинна зростати і сума за статтями балансу: запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти. Метод відсотку від продажу застосовують для складання чорнового варіанту прогнозованого балансу [30].

Статті прогнозованого балансу прийнято класифікувати залежно від обсягів продажу на автоматично утворені і регульовані.

До автоматично утворених відносять [30]:

- необоротні активи;
- оборотні активи;
- витрати майбутніх періодів;
- поточні зобов'язання;
- доходи майбутніх періодів.

Звідси регульовані статті — це:

- довгострокові фінансові інвестиції;
- власний капітал (за виключенням нерозподіленого прибутку);
- нерозподілений прибуток (непокріті збитки), які утворилися за рахунок додавання доповнення до нерозподіленого прибутку із звіту про фінансові результати;
- забезпечення наступних витрат і платежів;
- довгострокові зобов'язання.

Така класифікація може зазнавати змін відповідно до певної ситуації.

Саме регульовані статті використовують при розподілі додатково необхідних фондів, які визначають потребу у джерелах фінансування або їх надлишок на дату складання прогнозованого балансу. Для цього необхідно порівняти валюту активу і пасиву прогнозованого балансу, яка майже завжди не буде тотожною.

Якщо у прогнозованому балансі вартість майна підприємства перевищує вартість капіталу ($A > П$), то ця сума свідчить про додаткову потребу у фінансуванні за рахунок збільшення або власного капіталу, або залучення довгострокових, короткострокових зобов'язань. Якщо $A < П$, то у прогнозованому балансі збільшують статті, у першу чергу, оборотних активів. Зазвичай, коригування підлягають суми за статтею «грошові кошти та їх еквіваленти».

Для складання прогнозованого балансу врахуємо наступні пропозиції:

1. З метою скорочення обсягу кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги прогнозується скоротити строк погашення на 10 днів.
2. Зменшити вартість необоротних активів шляхом реалізації невикористовуваних на 10 %.

Прогнозований баланс підприємства станом на 31.12.2023 року представлений у табл. 3.2.

У прогнозованому балансі перший варіант прогнозу дозволяє розрахувати величину додатково необхідних фондів (ДНФ), яка у другому прогнозі має бути розподіленою між статтями балансу.

За розрахунками пасив балансу внаслідок першого кроку прогнозування перевищує актив на 47218 тис. грн. Для того, щоб збалансувати валюту активу і пасиву, необхідно розподілити суми ДНФ, а саме – збільшити статтю «Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції».

Коригування прогнозного балансу може здійснюватися за показниками оборотності, які розраховуються за поточний рік.

Прогнозний баланс ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» на
31.12.2022 року

Статті, тис.грн.	На 31.12. 2021 року	прогноз	На 31.12.2022року				
			1-й прогноз	ДНФ	2-й прогноз (4+5)	Додат кові умови	Остаточний прогноз
Основні засоби	212039	Зменш. на 10%	190835		190835		190835
Запаси	143605		143605		143605		143605
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	46563	—	46563		46563		46563
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	59572	—	59572		59572		59572
Грошові кошти в поточні фінансові інвестиції	3287	—	3287	+47218	50505		50505
Інші оборотні активи	34193	—	34193		34193		34193
Баланс	499259		478055		525273		525273
Зареєстрований на інші види капіталів	115730	—	115730		115730		115730
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	47691	Збільш. на ЧП за 2023р.	102149		102149		102149
Довгострокові зобов'язання	71388	Погасити 30%	49972		49972		49972
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	25389	Збільш. на 10%	27928		27928	Зменшити на 10 днів	22564
Поточні зобов'язання за розрахунками	155238	Зменш. на 10%	147476		147476	+5364	152840
Інші поточні зобов'язання	77808	—	77808		77808		77808
Поточні кред. заборг-сть за довгостроков.зобов.	6015	Погасити 30%	4211		4211		4211
Баланс	499259		525273		525273		525273
ДНФ	0		-47218		0		

Для зменшення кредиторської заборгованості термін відстрочки оплати за товари, роботи, послуги скорочується на 10 днів, що призведе до наступних коригувань кредиторської заборгованості товарного характеру:

У звітному 2022 році термін погашення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги становив: $25389 * 360 / 175555 = 52,07$ (днів). Визначимо прогнозований залишок кредиторської заборгованості товарного характеру: $193111 * (52,07 - 10) / 360 = 22564$ (тис. грн.).

В табл. 3.2 представлений відкоригований баланс підприємства з урахуванням управлінських рішень та можливості використання внутрішніх резервів. Для досягнення рівноваги між активом і пасивом балансу на величину від'ємного ДНФ прийнято рішення збільшити розмір поточних зобов'язань за розрахунками на 5364 тис.грн.

Оцінка фінансової стану підприємства за даними прогнозних балансів подана в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Оцінка фінансових показників діяльності ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» за даними прогнозованих балансів

Показники	На 31.12.2022	На 31.12.2023року		Відхилення (+, -) від:	
		2-й прогноз	Остат. прогноз	2-го прогнозу	Остат. прогнозу
1	2	3	4	5= 3-2	6=4-2
Необоротні активи (тис.грн.)	212039	190835	190835	0	-21204
Оборотні активи (тис.грн.)	287220	334438	334438	0	47218
Грошові кошти (тис.грн.)	3287	50505	50505	0	47218
Власний капітал (тис.грн.)	163 421	217 879	217 879	0	54458
У тому числі:					
- власний оборотний капітал	-48 618	27 044	27 044	0	75662
Позиковий капітал (тис.грн.)	335838	307394	307394	0	-28444
У тому числі:				0	0
- поточні зобов'язання	264450	257423	257422	0	-7028
Коефіцієнти:					
автономії	0,327	0,415	0,415	0,000	0,087
фінансування	2,055	1,411	1,411	0,000	-0,644

фінансової стійкості	0,487	0,709	0,709	0,000	0,222
абсолютної ліквідності	0,012	0,196	0,196	0,000	0,184
загальної ліквідності	1,086	1,299	1,299	0,000	0,213
швидкої ліквідності	0,543	0,741	0,741	0,000	0,198
співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	1,972	1,920	1,920	0,000	-0,052
співвідношення активів	1,355	1,752	1,752	0,000	0,398
забезпеченості оборотних активів	-0,169	0,081	0,081	0,000	0,250
Оборотність капіталу, днів	1024	979	979	0	-45

Розраховані показники свідчать, що при дотриманні прийнятих рішень ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» значно покращить свою фінансову стійкість, ліквідність і платоспроможність, зокрема:

- позитивним є збільшення власного капіталу за рахунок отримання прибутку в сумі 54458 тис.грн.;

- у підприємства з'явиться власний оборотний капітал в сумі 27044 тис. грн.;

- підвищиться значення коефіцієнта співвідношення активів, що є досить актуальним для підприємства, оскільки засвідчує про зміни в структурі майна у бік збільшення питомої ваги мобільних активів;

- збільшиться коефіцієнт автономії з 0,327 до 0,411, що свідчить про зростання питомої ваги власного капіталу в загальній вартості капіталу до 41,1% і відповідно про підвищення фінансової стійкості підприємства;

- збільшиться коефіцієнт фінансової стійкості підвищиться з 0,487 до 0,709, але ще не досягне оптимального значення;

- коефіцієнти абсолютної і швидкої ліквідності досягнуть оптимального значення, що свідчить про підвищення ліквідності і платоспроможності підприємства;

- в 2022 році підвищиться ефективність використання сукупних активів (капіталу) підприємства. Якщо в 2022 році для здійснення одного повного обороту сукупних активів підприємству необхідно було 1024 дні, то у

прогнозованому періоді – 979 днів, що на 45 днів менше.

Таким чином, прогнозування фінансової звітності ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» на 2023 рік вказує на можливість підвищення фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності підприємства.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ

Охорона праці – це система законодавчих, соціально-економічних, організаційних, технічних, гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів та засобів, яка забезпечує безпеку, збереження здоров'я та працездатності людини в процесі праці (ДОСТ 12.0.002-80).

Задача охорони праці - звести до мінімуму імовірність поразки або захворювання працюючих. Однією з умов здорової праці є забезпечення чистоти повітря і нормальних метеорологічних умов у робочій зоні приміщення.

Усунення впливу шкідливих небезпечних виробничих факторів, створення здорової повітряної атмосфери в робочій зоні є важливою задачею поряд з рішенням основних питань виробництва.

Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 року визначає основні положення по реалізації конституційного права громадян на охорону їхнього життя і здоров'я в процесі трудової діяльності, регулює відносини між власниками підприємств, установ і організацій [35].

Створення нормальних умов праці полягає в забезпеченні сприятливої атмосфери на робочому місці: усуненні важких фізичних робіт, небезпечних і шкідливих виробничих факторів, зниженні монотонності праці, нервової напруженості працюючих.

Поліпшенню умов праці сприяє:

- збереження і зміцнення здоров'я трудящих;
- скорочення виробничого травматизму;
- скорочення професійної і виробничої захворюваності;
- тривала підтримка працездатності людини на високому рівні, її якнайшвидше відновлення;

– підвищення кваліфікації кадрів.

Поліпшення умов праці є, крім того, істотним резервом підвищення ефективності виробництва, тобто набуває великого економічного значення.

Постійний вплив шкідливих та небезпечних факторів на перших стадіях приводить до перевтомлення, а потім до появи різних професійних хвороб або до погіршення загального фізичного стану.

Загальна характеристика потенційно шкідливих і небезпечних факторів.

1. Вентиляція. Під вентиляцією розуміють сукупність заходів та засобів призначених для забезпечення на постійних робочих місцях метеорологічних умов та чистоти повітряного середовища, що відповідають гігієнічним та технічним вимогам. Основне завдання вентиляції – вилучити із приміщення забруднене, вологе або нагріте повітря подати чисте свіже повітря.

Вентиляція класифікується за такими ознаками:

- за способом переміщення повітря - природна, штучна (механічна) та суміщена (природна та штучна одночасно);
- за напрямком потоку повітря - припливна, витяжна, припливно-витяжна;
- за місцем дії – загально-обмінна, місцева, комбінована;
- за призначенням - робоча, аварійна.

Природна вентиляція може бути неорганізованою та організованою. При неорганізованій вентиляції невідомі об'єми повітря, що надходять та вилучаються із приміщення, а сам повітрообмін залежить від випадкових чинників (напрямку та сили вітру, температури зовнішнього та внутрішнього повітря). Неорганізована природна вентиляція включає інфільтрацію - просочування повітря через нещільності у вікнах, дверях, перекриттях тощо та провітрювання, що здійснюється при відкриванні вікон та квартирок.

Перевагою природної вентиляції є її дешевизна та простота експлуатації. Основний її недолік у тому, що повітря надходить у приміщення без попереднього очищення, а видалене відпрацьоване повітря також не очищується і забруднює довкілля.

Штучна (механічна) вентиляція, на відміну від природної, дає можливість очищувати повітря перед його викидом в атмосферу, вловлювати шкідливі речовини безпосередньо біля місць їх утворення, обробляти припливне повітря (очищувати, зволожувати тощо), більш цілеспрямовано подавати повітря в робочу зону.

2. Опалення. Системи опалення являють собою комплекс елементів, необхідних для нагрівання приміщень у холодний період року. До основних елементів систем опалення належать джерела тепла, теплопроводи, нагрівальні прилади (радіатори).

Системи опалення поділяють на місцеві та центральні.

До місцевого належать пічне та повітряне опалення, а також опалення місцевими газовими та електричними пристроями. Місцеве опалення застосовується, як правило, в житлових та побутових приміщеннях, а також у невеликих виробничих приміщеннях малих підприємств.

До систем центрального опалення належать: водяне, парове, панельне, повітряне, комбіноване.

Водяна та парова системи опалення в залежності від тиску пари чи температури води можуть бути низького тиску (тиск пари до 70 кПа чи температура води до 100 С) та високого тиску (тиск пари більше 70 кПа чи температура води понад 100 С).

Водяне опалення низького тиску відповідає основним санітарно-гігієнічним вимогам і тому широко використовується на багатьох підприємствах різних галузей промисловості. Основні переваги цієї системи: рівномірне нагрівання приміщення; можливість централізованого регулювання температури теплоносія (води); відсутність запаху гару; підтримання відносної вологості повітря на відповідному рівні (повітря не пересушується); виключення опіків від нагрівальних приладів; пожежна безпека.

Основний недолік системи водяного опалення - можливість її замерзання при вимиканні в зимовий період, а також повільне нагрівання великих приміщень після тривалої перерви в опаленні.

Парове опалення має низку санітарно-гігієнічних недоліків. Зокрема, внаслідок перегрівання повітря знижується його відносна вологість, а органічний пил, що осідає на нагрівальних приладах, підгорає і створює запах гару. Окрім того, існує небезпека пожеж та опіків. Враховуючи вищевказані недоліки не допускається застосування парового опалення в пожежонебезпечних приміщеннях та приміщеннях зі значним виділенням органічного пилу.

З економічної точки зору систему парового опалення ефективно влаштовувати на великих підприємствах, де одна котельня забезпечує необхідний нагрів приміщень усіх корпусів та будівель.

3. Пожежна небезпека. Пожежна небезпека - можливість виникнення та розвитку пожежі в будь-якому процесі. Потрібно відмітити, що небезпечних пожеж не буває. Якщо вони не створюють прямої загрози життю та здоров'ю людини, то приносять матеріальний збиток.

Токсичні продукти горіння представляють найбільшу загрозу для життя людини, особливо при пожежі в приміщенні.

Вогонь - надзвичайно шкідливий фактор пожежі, проте випадки його прямого впливу на людей досить рідкі. Під час пожежі температура полум'я може досягти 1200-1400 °C і у людей, що знаходяться в зоні пожежі можуть бути опіки та відчуття болю.

Дим представляє собою велику кількість найбільш маленьких частинок продуктів, що не згоріли, що знаходяться в повітрі. Він викликає інтенсивне подразнення органів дихання та слизистої оболонки. Крім того, в задимлених приміщеннях внаслідок погіршення видимості уповільнюється евакуація людей, а інколи провести її зовсім неможливо.

Руйнування будівельних конструкцій відбувається внаслідок втрати ними несучої здатності під впливом високих температур та вибухів. При цьому

люди можуть отримувати значні механічні травми, опинитись під завалами будівлі.

В залежності від характеру пожежної небезпеки технологічних процесів всі виробництва ділять на п'ять категорій:

I категорія А- горючі та легкозаймисті рідини; продукти, які можуть вибухнути та горіти при взаємодії з водою, киснем повітря та один з одним;

II категорія Б- пил, волокна; горюча рідина, яка утворює з пилом та паром вибухонебезпечні суміші;

III категорія В- горючі та важко горючі рідини; тверді горючі речовини та матеріали;

IV категорія Г- негорючі речовини та матеріали в розплавленому чи розжареному стані;

V категорія Д- негорючі речовини та матеріали в холодному стані.

Способи ліквідації пожежі:

1. Охолодження зони горіння чи реагуючих речовин;
2. Ізоляція речовини із зони горіння;
3. Розбавлення повітря чи горючих речовин негорючими;
4. Придушення горіння за допомогою вибуху.

До вогнегасних речовин відносяться: вода; піна; інертні та негорючі гази; вогнегасні порошки; пісок.

4. Освітлення. Природне освітлення - це освітлення приміщень світлом неба, що проникає крізь світлові порізи в зовнішніх огорожувальних конструкціях.

Штучне освітлення - освітлення приміщень штучним світлом за допомогою електричних ламп (газорозрядні лампи і лампи розжарювання).

Лампи розжарювання належать до джерел світла теплового випромінювання. Газорозрядні лампи - це лампа, у якій оптичне випромінювання виникає в результаті електричного розряду в газах, парах чи їхніх сумішах.

За конструктивним виконанням штучне освітлення може бути трьох систем - загальне, місцеве і комбіноване.

Загальне - освітлення, при якому світильники розміщуються у верхній зоні приміщення рівномірно (загальне рівномірне освітлення), або до розташування устаткування (загальне локалізоване освітлення).

Місьеве - освітлення, додаткове до загального, створюване світильниками, що концентрують світловий потік безпосередньо на робочих місцях.

Комбіноване - освітлення, при якому до загального освітлення додається місцеве.

За функціональним призначенням штучне освітлення поділяють на наступні види: робоче, чергове, аварійне, евакуаційне, охоронне.

Робоче - освітлення приміщень будинків, а також ділянок відкритих просторів, призначених для роботи, проходу людей і руху транспорту.

Чергове - освітлення в неробочий час.

Аварійне - освітлення для продовження роботи при аварійному відключенні робочого освітлення.

Евакуаційне - освітлення для евакуації людей із приміщення при аварійному відключенні робочого освітлення.

Охоронне - освітлення удовж границь територій, які охороняються у нічний час.

В залежності від рівня та тривалості впливу шкідливий фактор може стати небезпечним. У ДОСТі 12.0001-74 "СЕБТ. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Класифікація" приводиться класифікація елементів умов праці. Вони підрозділяються на 3 групи: фізичні, хімічні та психофізичні.

Таким чином, на підприємстві необхідно забезпечувати сприятливі умови праці.

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження теоретичних та практичних питань оцінки фінансової стійкості підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Фінансова стійкість — це комплексне поняття, яке характеризує фінансовий стан підприємства і знаходиться під впливом різноманітних чинників внутрішнього і зовнішнього середовища. Фінансово стійким можна вважати підприємство, яке за рахунок власних коштів формує свої запаси, своєчасно розраховується за своїми фінансовими зобов'язаннями і має можливості розвитку.

2. Серед внутрішніх факторів, які мають найбільший вплив на фінансову стійкість підприємств України, виділяють: невідповідність продукції певним стандартам якості, недостатній рівень технічного оснащення виробництва, недостатній рівень професійної кваліфікації робітників та управлінського персоналу, висока вартість залученого капіталу, неефективна та всебічно не проаналізована фінансова стратегія підприємства, неефективний маркетинг.

3. Для оцінки фінансової стійкості підприємства використовують три основні групи показників: абсолютні, що відображають рівень забезпеченості запасів джерелами їх формування; відносні показники - коефіцієнти, що відображають співвідношення окремих статей, розділів активу і пасиву балансу підприємства; поріг рентабельності і запас фінансової стійкості.

3. Інформаційною базою оцінки фінансової стійкості підприємства є його фінансова звітність.

4. Проведений аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» в 2021-2022 роках дозволяє зробити наступні висновки:

- спостерігається позитивна тенденція зростання валюти балансу підприємства, яка збільшилася на 25,5%. Це свідчить про зростання виробничих можливостей підприємства і розширення його діяльності;

- зростання вартості майна ПрАТ «ДАЗ» за 2021-2022 роки на 101433 тис. грн. відбулося в результаті зростання вартості власного і позикового капіталів. Власний капітал підприємства за цей період збільшився на 53,77%. Позиковий капітал збільшилася на 15,19%. Отже, відбулося підвищення фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ»;

- збільшення величини власного капіталу як у 2021, так у 2022 роках було пов'язане зі зростанням нерозподіленого прибутку на підприємстві. Якщо на кінець 2020 року непокриті збитки становили 9455 тис.грн., то на кінець 2021 року нерозподілений прибуток становив вже 14737 тис.грн., а на кінець 2022 – 47691 тис.грн. Все це свідчить про прибуткову діяльність ПрАТ «ДАЗ»;

- позиковий капітал ПрАТ «ДАЗ» представлений поточними зобов'язаннями за розрахунками, довгостроковими зобов'язаннями та короткостроковими кредитами. Підприємство мало короткострокові кредити в розмірі 51726 тис. грн. тільки на кінець 2020 року. Що стосується довгострокових зобов'язань, то їх питома вага в загальній вартості капіталу на кінець 2020 року складала 5,04%, то на кінець 2021 року - 16,27%, а на кінець 2022р. – 14,30%, що свідчить про зростання стабільних джерел фінансування;

- найбільшою складовою позикового капіталу ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 роках є поточні зобов'язання за розрахунками. Якщо на кінець 2020 року їх питома вага в загальній вартості капіталу становила 55,24%, то на кінець 2021 року – 53,33%, на кінець 2022 року – 52,57%..

- оцінка фінансової стійкості підприємства за абсолютними показниками показала, що ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 роках мало кризовий фінансовий стан та було незабезпечене стабільними джерелами фінансування поточної фінансово-господарської діяльності, підприємству загрожує банкрутство, поновлення запасів здійснюється за рахунок коштів, які сформувалися за рахунок уповільнення оборотності кредиторської заборгованості. На підприємстві спостерігається негативна тенденція зростання нестачі як власного оборотного капіталу, а також і основних джерел формування запасів.

Нестача основних джерел формування запасів за 2021 рік збільшилась на 12,96%, а за 2022 рік – на 18,33%. Зниження коефіцієнта забезпеченості запасів власним оборотним капіталом, а також нестачі основних джерел формування на 1 грн. запасів свідчить про негативну динаміку фінансової стійкості підприємства за критерієм достатності власних оборотних коштів, основних джерел для формування запасів;

- розрахунок відносних показників фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» повністю підтвердив висновки, зроблені на підставі абсолютних показників фінансової стійкості підприємства. Всі коефіцієнти капіталізації свідчать про низький рівень фінансової стійкості підприємства за показниками структури капіталу, але спостерігається позитивна тенденція поступового зростання цих показників. Відносні показники, що характеризують забезпеченість оборотних активів, запасів власним оборотним капіталом мають від’ємне значення, що свідчить про відсутність у підприємства власного оборотного капіталу;

- розрахунок запасу фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» в 2021-2022 рр. показав, що спостерігається позитивна тенденція його зростання. Запас фінансової стійкості підвищився з 20,9% в 2020 році до 50,0% в 2021 р., а потім до 53,8% в 2022 році. Рівень цього показника є доволіно високим та свідчить про стабільну діяльність підприємства за критерієм забезпечення. Збільшення запасу фінансової стійкості ПрАТ «ДАЗ» свідчить про підвищення його фінансової стійкості;

- аналіз ліквідності балансу показав, що баланс підприємства є неліквідним. Підприємство немає власного оборотного капіталу. Аналіз коефіцієнтів ліквідності показує, що підприємство є неплатоспроможним. Так, значення трьох основних коефіцієнтів ліквідності нижчі за нормативні значення. Але коефіцієнти швидкої і загальної ліквідності підвищилися за 2021-2022рр., і при відсутності власного оборотного капіталу підприємство використовувало у господарському обороті кредиторську заборгованість.

Отже, ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» є фінансово нестійким підприємством, у якого немає власного оборотного капіталу, його

баланс є неліквідним, а підприємство неплатоспроможним, і тому на підприємстві мають застосовуватись заходи щодо підвищення фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності.

5. В третьому розділі кваліфікаційної роботи запропоновані основні заходи щодо підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»:

- збільшення обсягів реалізації продукції шляхом збільшення державних замовлень, розширення ринків збуту продукції;
- зниження собівартості продукції, що випускається, операційних витрат;
- впровадження дієвої системи фінансового менеджменту на підприємстві, що включає розробку та впровадження системи фінансового прогнозування та планування на підприємстві, систему ефективного управління оборотними коштами (запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами), кредиторською заборгованістю.

6. Побудований прогнозний звіт про фінансові результати на 2023 рік і прогнозний баланс ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» на 31 грудня 2023 року та здійснена на їх основі оцінка фінансової стійкості і платоспроможності підприємства на їх підставі показала, що підприємство підвищить свою фінансову стійкість і платоспроможність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. Навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2009. 328 с.
2. Бассова О. О., Алешкевич М. О. Антикризові заходи попередження банкрутства машинобудівних підприємств та шляхи їх впровадження в конкурентних умовах. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/91.pdf DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.89
3. Берест М.М., Меренкова Л.О. Оцінка та аналіз факторів впливу на фінансову стійкість підприємств машинобудування. *Economics of Development*, Volume 18, Issue 3, 2019. URL: [http://dx.doi.org/10.21511/ed.18\(3\).2019.01](http://dx.doi.org/10.21511/ed.18(3).2019.01)
4. Білик М. Д., Павловська О. В., Пригуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
5. Бланк І. А. Управління фінансовими ресурсами підприємства: навч. посіб. К.: Ельга, 2011. 574 с.
6. Василюк А. П., Василюк, П. М. Механізм забезпечення економічної стабільності підприємств машинобудування : Монографія. Тернопіль: Вид-во ТНТУ імені Івана Пулюя: Тернопіль. 2014, 164 с.
7. Вівчар О. Й, Кос Т. Ю. Сучасні методи оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Молодий вчений*. 2023. №4 (116). С. 115-119. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-23>
8. Докієнко Л. Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 14, С. 25-31. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/14.5>
9. Іваницька О. В. Управління фінансовою стійкістю як складовою економічної політики санації: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2011. 20 с.

10. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України № 2597-VIII від 18.10.18. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2597-19> (дата звернення 12.11.2023).

11. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. К.: Знання, 2012. 378 с.

12. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022, № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>

13. Костирко Л. А. Діагностика фінансово-економічної стійкості підприємства: Монографія. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: Фактор, 2008. 336 с.

14. Крамаренко Г. О., Чорна О. Е. Фінансовий менеджмент: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 520 с.

15. Литвин Б.М., Стельмах В. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: Хай Тек Прес, 2008. 336 с.

16. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.

17. Мамонтова Н. А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості): автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2007. 16 с.

18. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с. https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3284/1/Mel%27nyk_%D0%B C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96 %D1%8F.pdf

19. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки: затверджена наказом Міністерства фінансів України від 14.02.2006 № 170. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>

20. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98 № 22. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>

21. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств і організацій: затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27.06.97 № 81. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>

22. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : затверджені наказом Міністерства економіки України від 19.01.06 № 1. URL: Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06>

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

24. Одарченко М.С., Одарченко А.М., Степанов В. І., Черненко Я. М. Основи охорони праці: підручник. Х.: Стиль-Издат, 2017. 334 с.

25. Орехова, К.В. Оцінювання фінансової стійкості підприємства з урахуванням руху капіталу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.04 «Економіка та упр. підприємствами (за видами екон. діяльності)». Харківськ. нац. екон. ун-т. Харків. 2008. 20 с.

26. Основи охорони праці: підручник / К.Н. Ткачук та ін.: під ред. К.Н.Ткачук. К.: Основа, 2011. 480 с.

27. Офіційний сайт ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод». URL: <https://www.aodaz.com.ua/>

28. П'яних С.М. Дніпропетровський агрегатний завод // *Енциклопедія Сучасної України* : енциклопедія / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г.

Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. URL: <https://esu.com.ua/article-22252> (дата перегляду: 25.11.2023).

29. Пігуль Н.Г., Клименко А.В., Пігуль Є.І. Аналіз фінансової стійкості підприємств України. *Класичний приватний університет*. 2019. Вип. 1(12). С. 186-190. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2019/1_12_uk/35.pdf

30. Подольська В. О., Ярош О.В. Фінансовий аналіз: навч.посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2011. 488с.

31. Покровська Н.М. Фінансовий стан та тенденції розвитку машинобудівної галузі України. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 41. С. 128-133. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/41_2020_ukr/24.pdf

32. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.01.2001 № 49/121. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>

33. Про акціонерні товариства: Закон України № 2465-IX від 22.07.2022 р. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> (дата звернення 12.11.2023).

34. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999р. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 12.11.2023).

35. Про охорону праці: Закон України № 2694-XII від 14.10.1992. Дата оновлення: 01.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення 11.12.2023).

36. Пустовгар С.А. Теоретико-методичне забезпечення діагностики неплатоспоможності підприємств: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Харків, ХНЕУ, 2017. 287 с.

37. Річна фінансова звітність ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» за 2020-2022 роки. URL: <https://smida.gov.ua/db/prof/14311614>

38. Савельєва А. О. Фінансова стійкість суб'єкта господарювання та фактори, що впливають на неї. *Регіональна економіка*. 2018. Вип. 2. С. 144-152. URL:

<https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/21156/3806.pdf?seque>

39. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник. 3-є вид., перероб. та доп. К.: Знання, 2007. 668 с.

40. Сак Т.В., Шепелюк Н.П. Діагностика фінансової стійкості підприємства: методологія та практика застосування. *Economic journal Odessa polytechnic university* 2023. №4 (26). С. 37-44. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2023/No4/37.pdf>

41. Тарасова Г. О. Управління розвитком промислових підприємств в умовах економічної нестабільності: автореф. дис. ... докт. екон. наук: 08.00.04. Тернопіль. Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. 2019. 42 с.

42. Троц І.В. Напрями та шляхи подолання банкрутства машинобудівних підприємств Хмельниччини відповідно до їх кризового рівня. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/statti/trots_0009.pdf

43. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств. Навчальний посібник для ВНЗ. К.: ЦУЛ. 2007. 400 с.

44. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник. Центр учбової літератури, 2011. 566 с.

45. Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / за заг. ред. Школьник І. О. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.

Баланс ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» (тис.грн.)

Актив	Код рядка	На кінець 2019	На кінець 2020	На кінець 2021	На кінець 2022
1	2	3	4	5	6
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	1000	-	-	-	-
первісна вартість	1001	175	175	175	175
накопичена амортизація	1002	175	175	175	175
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	-	-
Основні засоби	1010	128459	121024	150699	196777
первісна вартість	1011	1007818	996127	1036542	1095800
знос	1012	879359	875103	885843	899023
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються		-	-	-	-
за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	548	548	548	548
інші фінансові інвестиції	1035	3975	4657	6637	7794
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	7516	8765	7034	6920
Відстрочені податкові активи	1045	128	-	-	-
Усього за розділом I.	1095	140626	134994	164918	212039
II. Оборотні активи					
Запаси, у тому числі	1100	137302	141926	142641	143605
виробничі запаси	1101	60132	78051	82837	83767
незавершене виробництво	1102	50661	42625	32105	28454
готова продукція	1103	23084	17841	23885	25236
товари	1104	3425	3409	3814	6148
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	62124	70028	74463	46563
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
за виданими авансами	1130	7579	12985	13862	59572
з бюджетом	1135	-	824	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	824	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	38850	26197	25869	27906
Поточні фінансові інвестиції	1160	960	5960	3524	3265
Гроші та їх еквіваленти	1165	31	2	20	22
Витрати майбутніх періодів	1170	23	39	18	47
Інші оборотні активи	1190	2103	4871	3715	6240
Усього за розділом II.	1195	248972	262832	264112	287220
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	-	-
Баланс	1300	389 598	397 826	429 030	499 259

Пасив	Код рядка	На кінець 2019	На кінець 2020	На кінець 2021	На кінець 2022
1	2	3	4	5	6
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	8 200	8 200	8 200	8 200
Додатковий капітал	1410	107 187	107 187	107 187	107 187
Резервний капітал	1415	343	343	343	343
Нерозподілений прибуток(непокритий збиток)	1420	2 787	-9 455	14 737	47 691
Неоплачений капітал	1425	-	-	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-	-	-
Усього за розділом I.	1495	118 517	106 275	130 467	163 421
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-	-	-
Довгострокові кредити банку	1510	-	-	42 761	33 274
Інші довгострокові зобов'язання	1515	15 281	17 394	18 233	20 329
Довгострокові забезпечення	1520	400	-	-	-
Цільове фінансування	1525	-	2 669	8 818	17 785
Усього за розділом II.	1595	15 681	20 063	69 812	71 388
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	42 000	51 726	-	-
Векселі видані	1605	12 723	12 723	12 723	12 723
Поточна кредиторська заборгованість за:					
довгостроковими зобов'язаннями	1610	2 845	3 952	5 310	6 015
товари, роботи, послуги	1615	19 224	12 397	11 208	12 666
розрахунками з бюджетом	1620	17 638	31 882	41 702	51 512
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 967	-	51	886
розрахунками зі страхування	1625	8 476	5 932	7 562	10 299
розрахунками з оплати праці	1630	34 363	30 743	28 195	27 588
одержаними авансами	1635	49 315	56 600	63 403	65 828
розрахунками з учасниками	1640	11	11	11	11
Поточні забезпечення	1660	3 572	1 604	925	1 947
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	65 233	63 918	57 712	75 861
Усього за розділом III.	1695	255 400	271 488	228 751	264 450
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття					
Баланс	1700	-	-	-	-
	1900	389 598	397 826	429 030	499 259

Звіт про фінансові результати
ПрАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»

Стаття	Код рядка	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	215 433	147 746	173 113	175555
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-186 755	-75 013	-63 557	-58545
Валовий: прибуток	2090	28678	72733	109556	117010
збиток	2095	-	-	-	-
Інші операційні доходи	2120	13 530	24 565	7 022	11471
Адміністративні витрати	2130	-65 765	-36 690	-37 248	-30812
Витрати на збут	2150	-13 139	-17 720	-7 383	-7222
Інші операційні витрати	2180	-60 480	-23 280	-14 586	-33142
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	-97176	19608	57361	57305
збиток	2195	-	-	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	1 939	2 772	2827
Інші доходи	2240	98 971	973	81	
Фінансові витрати	2250	-31 619	-17 906	-19 460	-12322
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-	-	-
Інші витрати	2270	-83	-	-	-1
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	-29907	4614	40754	47809
збиток	2295	-	-	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2 329	-2 707	-8 996	-11 088
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	-32236	1907	31758	36721
збиток	2355	-	-	-	-

Продовження додатку Б

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	2019	2020	2021	2022
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-32236	1907	31758	36721

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	2019	2020	2021	2022
Матеріальні затрати	2500	88281	41378	65801	106138
Витрати на оплату праці	2505	133939	44679	37649	23334
Відрахування на соціальні заходи	2510	28364	10767	9288	7120
Амортизація	2515	16268	10907	11002	14110
Інші операційні витрати	2520	32 402	23318	17373	18455
Разом	2550	299254	131049	141113	169157

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЇ

Назва статті	Код рядка	2019	2020	2021	2022
Середньорічна кількість простих акцій	2600	32798560	32798560	32798560	32798560
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	32798560	32798560	32798560	32798560
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,05814	0,00512	1,11959	0,96827
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,05814	0,00512	1,11959	0,96827